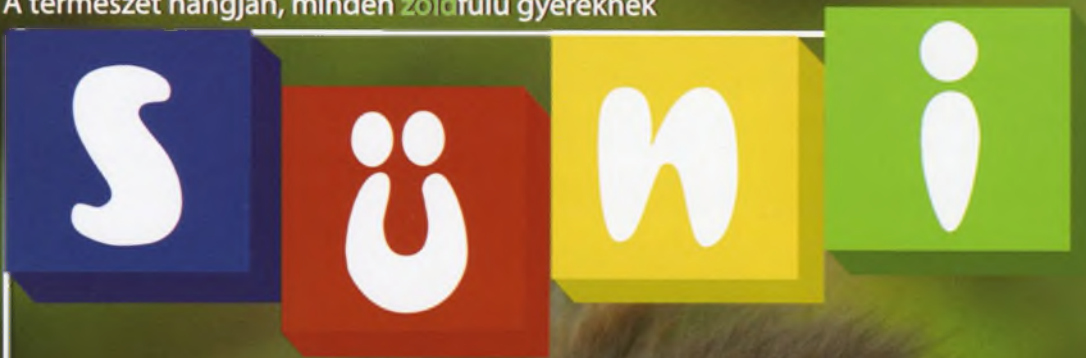

A természet hangján, minden zöldfülű gyerekeknek

395 Ft, e 2.69 XXV. évf. 2010/4. szám

A bambusz
A teától a hibiszkuszig
Orángutánok nyomában

ÁZSIA

Körutazás a legnagyobb kontinensen

**Ajándék belépőkupon
a Margitszigeti
víztoronyba**

A természet
hangján,
minden zöldfülös
gyereknek

Sünet nélkül

Mostanában nagyon sok levelet kapok Igazi Felnőttektől. Olyanoktól, akik még emlékeznek kiskorukból arra, hogy volt egyszer egy gyerekeknek szóló, természetbarát lap, amelynek Süni volt a neve. De arra már nem emlékeznek (mondom, hogy Igazi Felnőttek), hogy ez a lap még ma is él. Sőt, már tíz éve újra(!) működik! Őszinte meglepetés van a hangjukban, amikor megtudják. El kell, hogy mondjuk nekik. Most sok a dolguk, segítsünk, hogy legalább tőlünk megtudhassák! Fontos táblázatokat elemeznek, nincs idejük azzal foglalkozni, hogy megnézzék, mit olvasnak azok a gyerekek, akik ennek a csodabolygónak a sorsát fontosnak tartják, akik örülnek tavasszal a verékeltő bodobácsnak, akik békát mentenek, csigákat hurcolnak át az út egyik oldaláról a másikra. Mondjuk el nekik, hogy büszkének lehessenek magukra is, hogy igen, van folytatása a Süninek, mert mindig leszünk, egyre többen, olyanok, akik szembe akarnak menni a világgal – a viláért. Akik a bőrükön érzik, hogy nem jó, ami itt történik. Akik szeretnek bámszkozni az égbe, kavicsokat gyűjteni, ragaszkodni szívüknek kedves dolgokhoz. Megosztom tehát mindenkivel a legjobb hírt: a 25 éves Süni magazin 10 éve újra a gyereké – és az is marad, amíg csak erővel bírjuk.

Szeretettel köszöntünk minden gyereket és felnőttet a birodalmunkban!

Mirtse Zsuzsa és a Süni szerkesztősége

Tartalom

Ázsia	2. oldal
A bambusz	8. oldal
Orángutánok nyomában	12. oldal
A teától és hibiszkuszig	18. oldal
Oroszlánok Indiából	30. oldal
Mi lesz veled, tigris?	32. oldal
Dávid Atya szarvasai	34. oldal
Batu barlangok	36. oldal
Élmények vására	38. oldal
Tavaszi bezsongás a halásztanyán	42. oldal

Címlapon: makákóköllyök, **poszteren:** jávai makákó (Barta István felvételei)

Ázsia még akkor is a legnagyobb kontinens a Földön, ha nem számítjuk hozzá Európát. Földrajzi értelemben persze helyesebb volna Euráziáról beszélni, hiszen e két földrész voltaképpen egy, mindössze az Ural-hegység választja el őket egymástól. Hagyománytiszteletből, kulturális okokból mégis külön szokás beszélni róluk, így mi is így teszünk, és ezúttal csak Áziával foglalkozunk, a „vén” Európára később kerítünk sort.

ÁZSIA

Körutazás a legnagyobb kontinensen

Hatalmas területe miatt Ázsia roppant változatos földrész. Míg Afrikában vagy Ausztráliában csupa trópusi tájon vitt keresztül az utunk, addig most fel kell készülnünk a legszélsőségesebb körülményekre: itt is lesznek párás

dzsungelek és forró sivatagok, de a Himalája hóföföde csúcsain és Szibéria fagyos tajgáján járva bizony meleg öltözékre is szükségünk lesz. Az egyes tájak élővilága már csak az eltérő körülmények miatt is erősen különbözik, és ehhez még hozzájárul az is, hogy a kontinens kellős közepén a világ legmagasabb hegysége emelkedik, elzárva egymástól északot és délt.

Kis-Ázsia kincsei

Ha az egykori felfedezők útját követjük, Kis-Ázsia felé kell elindulnunk, arra, amerre már Nagy Sándor is vezetett hódító hadjáratokat az ókorban. Igen fontos terület ez az emberiség szempontjából, hiszen számos háziállat, így például a juh, a kecske és a szarvasmarha háziiasítása itt ment végbe. Itt található az úgynevezett „Termékeny félhold”: az a kifli

alakú terület, amely magában foglalja Mezopotámiát és a Szentföldet, és Afrikába átnyúlva Alsó- és Felső-Egyiptomot, vagyis az ókor legjelentősebb mezőgazdasági kultúráit. Ezt a „félholdat” a nagy folyók teszik termékenyvé, ám körös-körül mindenfelé sivatagokat, száraz pusztákat és sziklás hegyvidékeket találunk, nyargaló félszamarakkal, sebesen szárnyaló sólymokkal és a kövek rejtőzködő

viperákkal. A Vörös-tenger és a Perzsa-öböl közé ékelődött Arab-félsziget, bár Ázsiához tartozik, sok tekintetben inkább Afrikához áll közel: olyan jellegzetes „afrikai” állatokat találunk itt, mint az oryx-antilop, a galléros pávián, a sivatagi róka vagy a pusztai varánusz.

Lássuk tehát Szibériát!

Közép-Ázsia sziklás sivatagait elhagyva, a Kaszpi-tenger mentén északra vesszük az utunkat, és elérjük Szibériát. Ennek a tájnak a neve borzongást ébreszt az emberben, nemcsak azért, mert híresen hideg van itt, hanem azért is, mert az orosz birodalomból már a cári időkben is ide száműzték az elítélteket. E hatalmas terület legnagyobb része sík, de míg Kelet-Szibéria mocsaras vidéke alig van magasabban a tengerszintnél, addig a Közép-Szibériai fennsík magasabban fekszik, s talaja szinte mindig fagyott. Éppen ezért ne-

hezen tudnak gyökeret verni benne a fák: a fenyők „részegezen” düllöngélnék rajta. Ebben a fagyott talajban maradhettek meg épségben sok évezreden át az utolsó mamutok tetemei. A farkasok, hiúzok és medvék zord hazája ez, de egyben azoké a nomád rénszarvastelelő népeké is, akiknek nyelve a miénkkel rokon, s hitvilágukban életre kelnek a magyar népmesékből megismert szereplők: az égig érő világfa, a parazsat evő paripa vagy a vasorrú bába.

Szibériából jöttem Szibériából származik a társalként tartott csíkos mókus is

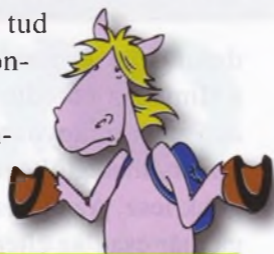
Kovács Zsolt felvétele

Bécsy László felvétele

Mongólia pusztaságain

Kelet-Szibériából dél felé fordulva füves pusztákon lovagolhatunk át. E célra a mongolok kistermetű, nagyfejű, zömök hátságait vehetjük igénybe, melyek erősen hasonlítanak az ázsiai vadlóra, avagy Przewalski-lóra. Errefelé

ma is mindenki tud lovagolni: a mongol pásztorok gyerekei hároméves koruktól úgyszólván

A szamár is jó?

Az ókorban a sumérok a kis-ázsiai félszamarat, az onagert is megpróbálták házasítani, de az a szamár nem hagyta magát...

Kónya Márton felvétele

Ló utat kívánunk!
Mongóliában maradtak fenn az eurázsiai vadló utolsó ménesei. A mongol hátságlovak nagyon közel állnak a vadonélő alakhoz

lőháton élnek, néha még a délutáni alváshoz sem szállnak le róla. Ezen a vidéken földművelésre alig-alig van lehetőség, ezért aztán az emberek leginkább tejtermékeket fogyasztanak: juhot, kecskét, tehenet, jakot tenyésztenek. Sokan még ma is kerek nemezsátrakban, jurtákban laknak. Mongólia déli részén aztán a lovakat tevére kell cserélnünk: a részben köves, részben homokos Góbi-sivatagon

Griffmadár

Az erősen veszélyeztetett óriás rétisas Ázsia keleti partvidékén él

csak az ő hátukon kelhetünk át. A „góbi” a mongol nyelvben olyan félsivatagot jelent, amelyben még megél a tevé. Igazi sivatagnak azt hívják, ahol már a tevé sem él meg; ez már az apró sivatagi gyíkok, a békafejű agámák birodalma.

Egy ritka ragadozó

A dól avagy vörös farkas a Himalájától India déli részéig honos

Himalája: a világ teteje

A Góbin átkelve a világ legmagasabb hegysége, a Himalája állja utunkat. Meredek ormain hópárduc les a kék vadjuhokra és egyéb hegyi patásokra, csúcsai fölött pedig minden évben átrepülnek vándorlásuk során az indiai vadludak, a világ legmagasabban szálló madarai. A Himalája persze nem kizárólag 8000 méter magas sziklafalakból áll: oldalában dús erdők zöldellnek, gazdag élővilággal. Itt él a macskamedvének is

Kovács Gyula felvétele

Panda nagyban és kicsiben

Az óriáspanda és a vörös macskamedvének is nevezett kispanda nem áll egymással közelebbi rokonságban, de mindketten főként bambusszal táplálkoznak

nevezett kispanda, s ha kelet felé, a hegység kínai oldalán ereszkedünk lefelé, elérjük az óriás panda hazáját is. Kína igen sokáig elzárt világ volt az európai felfedezők

előtt, így a panda mellett a császári vadaskert kincsét, a ritka Dávid-szarvast is csak akkor ismerhette meg a világ, amikor a vadonban már kipusztult. Az utolsó példá-

Készlet Almos felvétele

Fülek és térképek

Emlékszel, hogy az afrikai elefánt fülének alakját Afrika térképéhez hasonlítottuk? Az indiai elefánt fülében viszont India térképét fedezheted fel

nyok Angliában maradtak fenn: innen telepítették vissza őket azután eredeti otthonukba. De akadnak erre felé más érdekes szarvasfélék is, mint például az aprócska muntyászarvasok, amelyek olyan ősi csoportot képeznek, hogy még agancsuk is alig van.

Indulás Indiába!

Kanyarodjunk most még délebbre, ahol már igazi trópusi élővilág várja az idelátogatót, elefántokkal,

orrszarvúakkal, majmokkal, óriás-kígyókkal és krokodilokkal, sőt, oroslánokkal, ugyanis, bár ezt kevesen tudják, az „állatok királya” itt is őshonos. Fényűző palástot ugyan az ázsiai oroslán ugyan nem visel, csupán meglehetősen gyér sörényt, mégis nagy becsben tartják az

Magasröptű liba

Az indiai lúd a legmagasabban szálló madár: minden évben átrepül a Himalája csúcsa fölött!

Szebb páva, mint a pulyka
 Ázsia számtalan szebbnél szebb
 tyúkféle hazája, melyek közül
 sokat díszmadárként is tartanak

utolsó néhány példányt, amelyek még vadon élnek egy nemzeti parkban. Az ázsiai oroszlán megmentéséért a világ állatkertjei is összefogtak, így az idei évtől a Budapesti Állatkertben is látható ez a ritka alfaj. Az ázsiai földrészt legjellemzőbb csúcsragadozója azonban a tigris, amely a trópusi mocsaraktól a havas tajgáig minden élettérhez alkalmazkodott. Persze van itt nála még nagyobb úr is: az elefánt, amellyel még a „csíkos maharadzsa” sem merne ki-

kezdeni. Az ember azonban valamennyiük létét fenyegeti: egyre kevesebb helyet hagy az állatoknak, amelyek így egyre gyakrabban kerülnek összetűzésbe a földművesekkel, és ennek vesztese, ahogy már *Kipling* is megírta *A dzsungel könyvében*, hosszú távon csakis az állat lehet...

Déltengeri szigetvilág

Ázsia délkeleti partvidékét félszigetek tagolják és kisebb-nagyobb szigetek övezik, átnyúlva az Egyenlítőn, majd Indonézia végtele szigetvilága következik, szinte hidat képezve Ausztrália felé. Két nagy sziget, Borneó és Szumátra jelenti az utolsó menedékét az

Szent és sérthetetlen
 Indiában a szarvasmarhát
 számos más állathoz hasonlóan
 szentként tisztelik. A tehének
 még a városokban is zavartalanul
 járnak-kelnek az emberek
 között

Vörös és fekete

A jávai langurnak két színváltozata van. Ezt a veszélyeztetett, ritka majomfajt a Budapesti Állatkertben is láthatod

orángutánnak, ennek a jól megtermett, vörös bundát viselő ember-szabásúnak. Rajtuk kívül azonban számos egyéb majomfaj is lakja

Ázsiát és környező szigeteket: például gibbonok, makákók, langurok, vagy a különös nagyorrú majom. Indonézia számtalan apróbb-nagyobb szigeten pedig állatritkaságok egész sora várja a felfedezőt. Itt él például a repülőmaki, amely mintha átmenetet képezne a denevérek és a főemlősök között, és ha valódi repülésre nem is, de a lombkoronák közti vitorlázásra képes, de furcsamód a világnak ez a tája va-

lamiért nagyon kedvezhetett a siklórepülésnek, mert az itt élő gyíkok, békák és kígyók közt is akad olyan, amely ezt a módját választotta a helyváltoztatásnak. És mindez csupán ízeltlábú volt a hatalmas kontinens élővilágának változatosságából...

Méteres virág

A világ legnagyobb virága, a Rafflesia is Délkelet-Ázsia őserdeiben él. Ez a hatalmas virág élősködő, és dögszaggal vonzza magához a legyeket

Hungary György felvételei

Hengeresen sokoldalú növény:

Ha nem lenne más növény a Földön, csak a bambusz, akkor sem lenne egyhangú a tájkép, hiszen ebben az egyetlen csoportban is vannak alig arasznyi fajok és 20 méteres óriások, amelyek oszlopszerű törzsükkel valóságos erdőt alkotnak. Megjelenésüknél csak felhasználásuk változatosabb. Talán egyszerűbb lenne számba venni, hogy mire nem alkalmas, mint azt, amire igen...

A fűfélék rokonságába tartozó bambuszoknak mintegy 1000 faja ismert. Legtöbbjük Ázsia keleti-délkeleti részén őshonos, de vannak észak-ausztráliai bambuszok is. Megjelenésüket egyöntetűen a hengeres, szártagokkal színtezett törzs és a hegyes, párhuzamos erezetű levelek jellemzik. A hengeres törzs anyaga rendkívül ellenálló, rugalmas. A föld alatt gyöktörzsei meszszire terjednek. Ahova eljutnak, ott minden tavasszal rügyek törnek a felszínre. Ezek a kezdetben puha rügyek néhány hét alatt eléri a fajra jellemző magasságot, miközben akár napi egy métert is növekedhetnek. Érdekes módon éjszaka gyors

Konkoly-Thege György felvétele

Írta: Barta István

A BAMBUSZ

Tudod-e?

A bambusz nagyon szereti a vizet. Egyszer a budapesti Fűvészkertben hirtelen roppant növekedésnek indult. Kiderült, hogy elrepedt a földben egy vízvezeték, épp a pálmaház alatt...

sabban nő a hajtás, mint nappal. Az oldalhajtások és a levelek csak akkor indulnak fejlődésnek, ha a törzs már elérte végleges magasságát.

Végzetes virágzás

A bambusz virágzása különleges, a növények többségétől eltérően nem kiszámíthatóan bekövetkező esemény. Egyes fajok csak százévente virítanak, de akkor akár egy évtizedig is eltart a küllemre jelentéktelen virágok bomlása. Mások sűrűbben virágoznak, de így is eltelhet egy évtized virágok nélkül. Ha pedig vége a virágzásnak és a termésérésnek, az gyakran az egész növény pusztulásával jár. Mivel a föld alatt gyökereivel rengeteg törzs lehet kapcsolatban egymással, akár több hektárnyi erdő borulhat virágba egyszerre, és pusztulhat el varázslásra.

Bambusz az asztalon

Kínában szinte minden élőlény előfordulhat a tányéron, így a bambusz is. Zsenge csíráiból salátát, főzelékféléket készítenek, magvait is eszik. Fertőtlenítő hatása miatt gyógyszerként is alkalmazzák. Levelei állati takarmányként felhasználhatók – gondolj csak a pandára! Ha nem eszik, akkor főznek benne: az üreges szárukban gyakran rizst. A cső üregébe töltött nyers szemeket forró gőzben megfőzik, majd ha kész, lefejtik róla a bambuszköpenyt. A hatás olyan, mintha kuktában ké-

Bambuszcső

Bambusznádból készült régi vízvezeték. A természet lassan újra birtokba veszi azt, ami az övé

Bambuszállvány

A híres jaipuri rózsaszín palota, a Hawa Mahal (India), bambuszrudakkal felállványozva

szült volna a rizs. Persze mi mással ennék, mint bambuszból készült evőpálcikával!

Nád vagy pálma?

A nálunk gyakorta „nádbútornak” nevezett fotelok és egyebek nagy része nem bambuszból készül, hanem rattanból. Ez nem nád, hanem rugalmas törzsű pálmák csoportja. A bambusznál rendszerint vékonyabb törzsük nem tartja meg a saját súlyát, hanem liánszerűen tekereg és kapaszkodik. Ebben a törzsön fejlődő hosszú, lefelé álló tüskék segítik. A rattantörzs hossza akár a 100 métert is elérheti! Mivel a pálmák a délkelet-ázsiai térségben élnek, a feldolgozásuk is itt a legjellemzőbb. A bútorigarban elfoglalt helyüknek a viszonylag gyors növekedés és a jó megmunkálhatóság az alapja. A bambusszal ellentétben a rattan hajlítható, de mivel a 2-3 méteres rattantörzs már nem teherbíró, a nagyobb bútorok vázszerkezetét gyakran bambuszrudak adják.

Dísznövény a kertben

A bambuszok közül mintegy 150 faj elviseli a téli fagyokat is. Ezeket egyre gyakrabban ültetik a hazai kertekbe is. Vannak köztük alacsony talajtakarók, és 10 méter magas fapótló növények is. Némelyik faj szára és levelei csíkos mintázatot viselnek. Sokféle bambuszt figyelhatsz meg

Bambuszálom

Nepáli kisfiú alszik a bambuszpadon, míg a felnőttek bambuszrúdon cipelik az árut a piacra

Barta István felvételei

Bambuszforgó

A mi szélkakasunknak megfelelő, bambusból készült szélirányjelző Bali tengerpartján

például a Fűvészkertben. Mielőtt a saját kertedbe telepítenéd, gondold meg, hogy hova ülteted! A föld alatt tekergő gyöktörzseknek ugyanis csak a beton vet gátat.

Bambusz-medve

Az óriáspanda szinte kizárólag bambusszal táplálkozik.

Amikor egy-egy nagyobb területen egyszerre pusztul el a bambuszerdő, vándorolni kényszerül.

Néhány év alatt terebélyes telepet hozhat létre ott is, ahova már nem kellett volna eljutnia. Kiirtani vagy kordában tartani pedig rendkívül fáradságos munka.

A bambusz, mint faanyag

Bambusból számtalan használati és dísz tárgy készül, a legegyszerűbb sétatálcától a bambuszkönyvig, a csővezeték-től a ruhacsipeszig, a biciklitől a furulyáig, a

bútorokról nem is beszélve. Régen még ágyúcsövet is készítettek bambusból, ugyanúgy, ahogyan rostjai-

Bambuszjáték

A keleti népeknél a legelterjedtebb játékok egyike a bambusból készült szítakötő, amely egy egyszerű propellerből és a tengelyéből, valamint a kilövése alkalmas bambuszcsőből áll. Könnyen elkészíthető – nem csak bambusból – és olyan jó szórakozás, hogy a Távol-Keleten felnőttek is előszeretettel reptetik bambuszszítakötőiket.

ni, amint a csillogó, modern, féműveg palotákat több emeletnyi magas bambuszállványokról építik. A vastag, hosszú bambusztörzsek ugyanis egyszerre könnyűek, szilárdak és rugalmasak. Szinte korlátlanul lehet egymás tetejére építeni az ilyen állványzatot.

Csak munkás legyen, aki felmászik rá!

ból különleges papírt. A legérdekebb talán mégis az, ahogyan az építkezéseken használják. Néha lát-

Bambuszerdő

A tíz méter magas, derékvastagságú növényekről nehéz elhinni, hogy nem fák, hanem a fűfélék közé tartoznak!

Hátizsákkal az

ORÁNGUTÁNOK nyomában

Írta és fényképezte: Köttyü Marton

Egész kicsi voltam még, amikor egy természetfilm hatására elhatároztam, hogy egyszer mindenképpen ellátogatok az orángutánok és a komodói sárkányok földjére. Évtizedekkel később jött el a pillanat, amikor végre feleségemmel kettesben útnak indulhattunk, hogy szemtől szemben találkozassunk távoli rokonainkkal...

Vissza a vadonba

A Tanjung Puting Nemzeti Parkban alapítottak egy visszavadító-központot, ahol a vadászóktól, csempészekről elkobzott orángutánokat próbálják visszaszoktatni a vadonba.

Majomfészkek

Az orángután minden este új alvófészket épít, ezért aztán nem ügyel a higiénia: magas intelligenciája ellenére a szobatisztaságra nem lehet megtanítani

Hátizsákos túrát terveztünk, előre nem foglaltunk szállást, így külön izgalmakat rejtett az út. Repülőről repülőre szállva, majd 20 órás zötykölődés után egy nem túl kényelmes borneói buszjáraton, végre megérkeztünk Pangkalanbuumba, ahol hajót béreltünk, hogy elvigyen bennünket a dzsungelbe. Egy gyönyörű kis hajó, kapitánnyal, szakácsal és túravezetővel, és ez mind csak a mi kettőnké három napig!

Hajnalban indultunk, s egy óra múlva már a nemzeti park területén hajóztunk az őserdőt keresztül-kasul átszelő szűk csatornácskákon. Mindenféle rovar, madár, majom éktelen zsvivaja kíséretében csorogtunk célunk felé. Fejünk felett nagyorrú

Gyengédség és agresszió

A nőstény oráng kb. 40 kg súlyú, és lehet vele barátkozni, a hím több mint egy mázsa, és nem tanácsos kikezdeni vele!

majmok ugráltak, és folyamatosan úgy éreztük, a fák közül figyelnek minket. Egy vörös bundát is megláttunk egy pillanatra. Izgatottságunk az egekig hágott...

Félúton a vadon felé

Még egy röpké félóra, és kikötöttünk egy kis mólónál, ahonnan palló vezet az erdő mélyére. Nagy

ámulatunkra egy nőstény orángután üldögélt az erdő szélén, mintha csak minket várt volna! Később megtudtuk, hogy ő a törött csipőcsontja miatt nem tud magáról gondoskodni, így itt, a vissza-

Meghívhatlak egy banánra?

A majmokat az őserdőben felállított etetőhelyeken banánnal, tejjel kínálják, mivel egyrészt sok visszavadított dzsungellakó még nem képes magát teljesen ellátni, másrészt az állatok létszáma meghaladja azt, amit a terület el tud tartani.

Nózi és Nóziné

Borneó egyik ritkasága a nagyorrú majom. Hatalmas uborkorra csak a felnőtt hímnek van, de a nőstény nózija is különös formájú.

Utánunk az orángután

Este egy nagyorrúmajom-család alvófája alatt kötöttünk ki, és itt töltöttük az éjszakát. Reggeli túránk során egy agresszív hím orángután területére vetődtünk, aki erőteljes vicssorgással tudatta velünk, hogy egyáltalán nem tartja jó ötletnek, hogy mi az ő birtokán mászkálunk. Mivel magasan a fák között volt, nem nagyon aggódtunk, ám amikor elindultunk a hajó felé, utánunk vetette magát, aminek több kisebb fa látta kárát, így jobbnak láttuk futva elhagyni a helyszínt. Három nap után rengeteg élménnyel gazdagodva indultunk tovább a sárkányok szigete felé...

Az orángutánok védelméért

A mentőközpont alapítása óta sok száz borneói orángutánt sikerült visszavadítani

Borneói alkony

Éjszakára éppen a nagyorrú majmok alvófája alatt horgonyoztunk le. Ezek a majmok elsősorban lombot esznek.

vadító-állomáson vigyáznak rá. A bázis körül már nyüzsgött az élet: orángutánok, gibbonok, vaddisznók jöttek-mentek, mintha ott sem lennénk. Néha lekuporodott mellénk egy orángutánlány, és érdeklődve figyelt minket. A nőstényekkel lehet kicsit barátkozni, de tudnunk kell, hogy 30-40 kg-os súlyuk ellenére iszonyú erejük van. A nagy hímeiket pedig jobb csak messziről csodálni.

Komodó nemzeti park
A világ legnagyobb gyíkjai csupán néhány kis szigeten élnek.

A sárkány szobra

A varánusz mérete és veszélyessége miatt a szomszédos Bali szigetén is nagy tiszteletnek örvend

játszó, kristálytiszta tenger, kis szigetekkel, zátonyokkal tarkítva.

Hátizsákkal a sárkányok szigetén

A sárkányok szigete viszonylag könnyen megközelíthető. Baliról átrepültünk a Flores szigeten lévő Labuhanbajóba, ahol ismét hajót béreltünk, a hozzá tartozó legénységgel. Már a hajóút is lenyűgöző volt: ezer színben

Mese a sárkányról

Kikötés után kis híján átestem egy sárkányon, hisz 2-3 méteres hosszuk ellenére tökéletesen bele tudnak oltvadni a környezetükbe. A komodói varánusz a Kis-Szunda-szigetek csúcragadozója: hatalmas gyík, amelynek hossza elérheti a három métert, tömege a

lenőrizték a történetét, majd 1912-ben leírták a fajt.

Cseppet sem süsü sárkány

A komodói sárkányok ragadozó, illetve dögező életmódot folytatnak. Nem válogatnak, bármit megesznek. Étlapjukon szerepelnek vaddisznók, szarvasok, kisebb rágcsálók, denevérek, de képesek megölni a tonnás súlyú vizibivalyt is. Elkapják saját kicsinyeiket is, emiatt a kis varánuszok az első 1-2 évüket a fákon kénytelenek átvészelnéni. Vadászatukban méregmirigyek és a nyálukban található baktériumok is segítenek, a megharapott zsákmányállat ezektől pár napon belül elpusztul. Az embert nem igazán

100 kilogrammot. Óriási mérete ellenére 1911-ig ismeretlen volt a tudomány számára, amikor is egy holland pilóta egy komodói kényszerleszállást követően beszámolt a sárkányokról. Persze nem hittek neki, de azért el-

A bivaly halála

A bivalyok érdekes módon nem ismerik fel a lassan mozgó sárkányban a veszélyt. Egy közeli pocsolyában egy szájon harapott bivaly várta a halálát, pár türelmes sárkány gyűrűjében. Nekik nem sietős: elég, ha havonta egyszer táplálékhoz jutnak...

Sárkányföld „fővárosa”

A sárkányok szigetén mindössze egyetlen lakott település van

tekintik prédának, 1-2 méterre is meg lehet őket közelíteni, de azért születtek beszámolók eltűnt emberekről, így jobb a sárkányokat tisztelni.

Sárkányszerelem

Meglepő, de a hatalmas gyíkok gyengédek is tudnak lenni. Alkalmunk nyílt látni, amikor egy hím szerelmesen átölelt egy kiszemelt sárkánylányt. Minden képzeletünket felülmúlta ez a mesevilág, ahonnan csak a sárkányfű-árus hiányzott.

A teától a HIBISZKUSZIG

Kínai növények a konyhában és az ablakpárkányon

Mirtise Áron felvétele

Tudod-e?

A teázásnak világszerte magas kultúrája alakult ki. Angliában a tea nem csupán az ital nevét jelenti, hanem a késő délutáni, könnyű étkezés (uzsonna) neve is.

A legfontosabb teatermelő országok közé tartozik Kína mellett India, valamint Srí Lanka (régji nevén: Ceylon) is.

Kína nemzeti virága a nálunk fás bazsarózsaként ismert növény. Sajnos mérete miatt az ablakpárkányra nem kerülhet, de érdemes szót ejteni róla, mert szépsége megragadó. A kínai császárok már egy évezreddel ezelőtt is rajongtak érte, szaporították, nemesítették, és virágzásának idején pompás ünnepségeket rendeztek. A bőség, a jólét és a méltóság jelképének tartott növényeknek fennkölt neveket adtak, vagy éppen a közönségesnek ható „virág” névvel helyezték minden más virág elé.

A Kínában őshonos alapfaj többnyire fehér virágokat bont. Ebből alakult ki mára mintegy száz színárnyalat, amelyek tápdús talajon a hazai kertekben is bokorra nőnek, és tucatszám nyitják a kistányérnyi, sokszirmú virágokat.

Camelia chinensis

Ezt a növényt mindenki ismeri! Mielőtt azonban elárulom a magyar nevét, nézd meg a tudományos névben a Kínára utaló fajnevet (chinensis = kínai). Most pedig elárulom: ez a növény a tea! Kínából származva hódította meg a világot, elterjedt mindenütt, ahol a termesztésére alkalmas éghajlatot talált, és levelei által minden ember asztalára eljut, éljen bár a világ akármely szegletében. Maga a növény hegyes, fényeszöld levelű cserje. Hogy milyen alakja lenne, ha vadon növekedhetne, kevesen tudják. A fiatal levelek betakarítása miatt az ültetvényeken az öreg tövek vastag, girbegurba ágai deré-

Manapság Kínáról leginkább az olcsó és gyenge minőségű árucikkek jutnak eszünkbe, ám ez nem volt mindig így. A hatalmas és ismeretlensége által vonzó Kína nemcsak a telyemről és a porcelánról híres, hanem számtalan csodaszép dísz- és kultúrnövény őshazája is egyben. Ezekkel nap mint nap találkozunk, anélkül, hogy tudnánk, honnan is származnak.

Teaszüret

Így szedik a tealevelet az indiai Darjeelingben

Barta István felvétele

magasán véget érő, lapos koronát tartanak. A széles karimájú kalapban dolgozó teaszedők ugyanis mindig a növény tetején (csúcsról ebben az esetben nem beszélhetünk) növe friss hajtásokat csipik le, és dobják a hátukon lévő fonott kosárba. Sajnos nálunk a növény igényeit még üvegházban sem könnyű kielégíteni, ezért nem is lehet egykönnyen hozzájutni valódi teacserjéhez.

Konkoly-Thege György felvétele

Egy csésze tea

Teának nemcsak a tealevélből, hanem más növényi szárítmányokból készült italokat is szokták nevezni.

Tudod-e?

Tavasszal fokozatosan kell szoktatni a növényt a naphoz, még így is előfordul, hogy a friss levelei megperzselődnek és lehullanak. Ilyenkor a legjobb visszavágni: a szabadban nőtt új hajtásoknak már nem árt meg a napsütés.

Hibiscus rosa-sinensis

Itt van az ideális kínai szobanövény, nyáron az ablakpárkány külső, télen pedig a belső oldalára! A kínai mályvacserje, vagy egyszerűen hibiszkusz, ahogyan mindenki ismeri, gyakori szobanövény. Kár, hogy sokan nem ismerik igényeit, és ezért a mennyezetig érő, mérgező levelű bokor csak elvétve hoz virágot. Pedig a recept egyszerű: ha a növény napsütésre kerül, akkor nem csak bordó bimbókat nevel, amelyek aztán rendre lehullanak, hanem szimpla vagy telt, színes virágok tömegét. Cserébe viszont le kell mondanod az egyöntetű lombról. A napon nevelkedett hibiszkusz levelei világosabbak, és gyorsabban elöregednek, mint a mindig árnyékban tengődő társaié. Viszont a növény heteken, hónapokon át szakadatlanul bontja virágait. Ezek egy nap

Felfelé és lefelé
Álló és csüngő hibiszkusz

Most nyílik pontosan...
Így fest a hibiszkusz bimbója
közvetlenül a kinyílás előtt

alatt elvirágzanak, de helyüket máris újabbak veszik át, így még ősszel sem törik meg a virágzás lendülete, amikor behozod a tövet a lakás védelmébe.

Kínából a konyhakertbe

Kína növényeinek felsorolásával még sok Süni-oldalt meg lehetne tölteni: ott van például a kínai egres, más néven a kivi, vagy a kertekből ismert rododendron, hortenzia, sásliliom, tigrisliliom és jázmin. Az ízletes termést érlelő eperfa is kelet-

Virágözön

Nyáron érdemes a hibiszkusz-bokrot a szabadban tartani

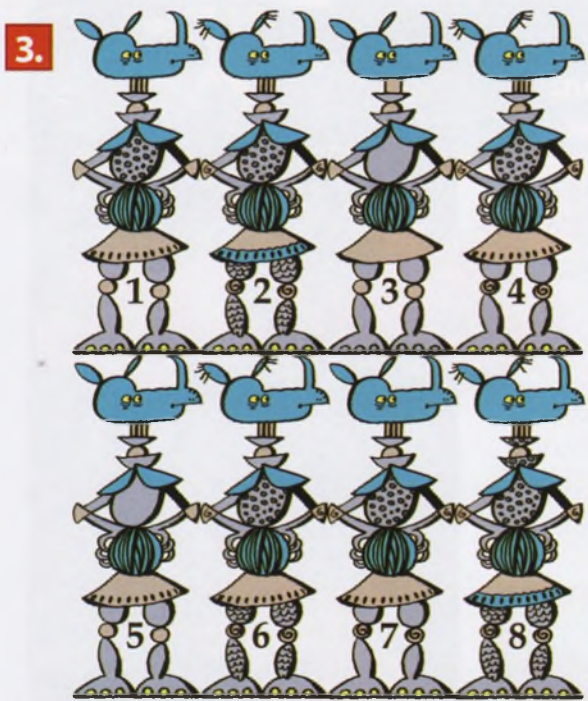
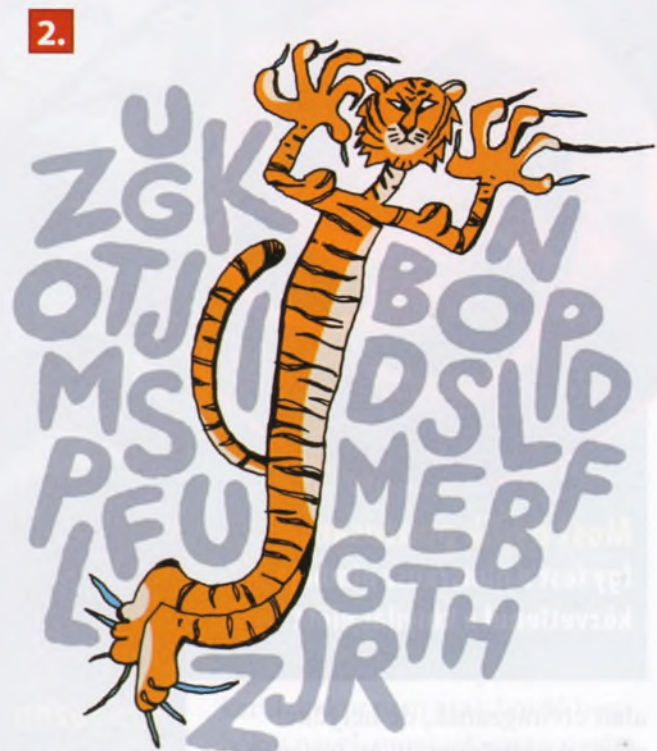
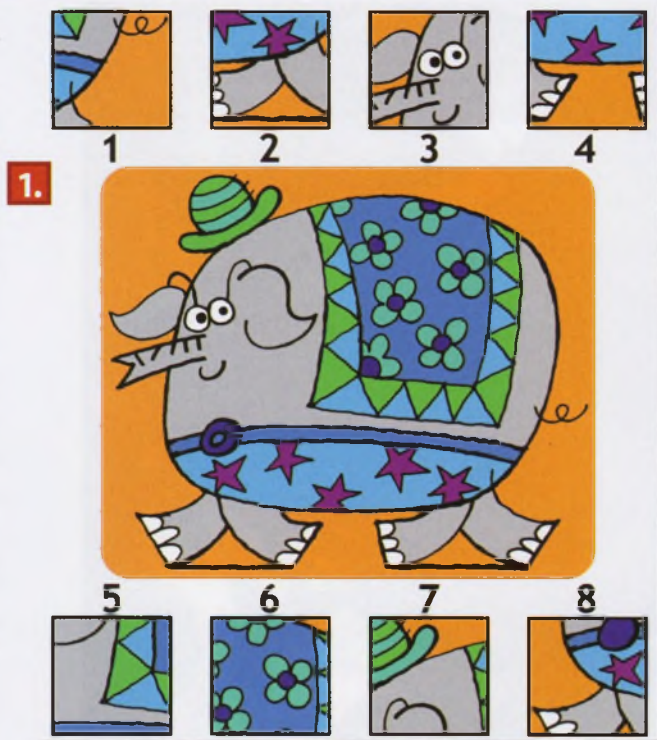
ről került hozzánk – először a selyemhernyók táplálékként. De elég a konyhába kimenni, hogy Kínából származó növényekkel találkozz. A szója, a fahéj, a sárgabarack, a mandarin, a licsi és természetesen a kínai kel mind-mind ebből a távoli és még ma is kevésbé ismert országból érkezett.

Hibiszkuszt házilag

Virágkereskedésekben gyakran látni a hibiszkusz szép, sűrűn bokrosodó példányait, amelyek rendszerint otthon hirtelen növekedésnek indulnak. Ennek oka a kertészetekben használt, növekedést gátló anyag. Amikor – néhány hét után – ez lebomlik, a növény jószerevével megtáltosodik. Ha ódzkods a vásárlástól, dugványozással magad is könnyen szaporíthatod a töveidet. A meggyökeresedő dugványokat pedig újabb és újabb színekre és formákra cserélheted, mindaddig, míg csak elbírja az ablakpárkány az egyre gazdagodó hibiszkuszgyűjteményedet.

1. Melyik három részlet illik bele pontosan a középső nagy képbe?
2. Párosítsd a betűket! A kimaradó hat betűből összeállíthatod a tigris nevét.
3. Milyen sorrendben készültek a rajzok?
4. Keresd meg a labirintuson átvezető helyes utat!

Kvíziló

Barangoló

Természetismereti játszóház

A Süni magazin és a Göncöl Alapítvány újraindítja népszerű természetismereti játszóházát, Barangoló néven.

Gyerekek! Ki nem szeret közületek játszani? Ki nem szeret játszani kavicsokkal, ki ne szeretné a fákat, állatokat? Senki nem emelte fel a kezét? Jaj, de jó! Akkor gyertek, játszunk együtt!

Készítettünk Nektek egy játszóházat: igazi kalandtúra! Felhasználható játékok mindazt a tudást, amelyet az iskolában tanultatok – és azon kívül, kirándulások során, kedves könyveitekből, családotoktól.

A játék több állomáson folyik, amelyeken „vezetők” segítségével játékos feladatokat oldhattok meg, és közben

„süntüskéket” gyűjtettek. A játék végén megszerzett tüskéket ajándékokra válthatjátok be, tehát nemcsak a tudásotok gyarapodik, hanem a kezetek sem marad üres a végére.

Az állomásokon kipróbálhatjátok az óriás táblás társasjátékot, az állatos totót, a kirakót, a memóriajátékot és az „ökomeséket”.

A Barangoló játszóház különleges játszótér, két-három órára kiváló szórakozást nyújt egyszerre akár 30-40 gyerek számára.

Hívd a barátaidat is!

Kedves Szülők, Tanárok! Amennyiben szeretnének többet tudni, vagy iskolai programként megrendelni a játszóházunkat, kérjük, további információkért keressék meg a Süni magazin szerkesztőségét, vagy a projekt felelősét: Nagymihály Szilvia, 20/772-7966, szerk. tel.: 1/266-5449, e-mail: szerk@goncol.hu

125 éves a Magyar Torna Szövetség

Az idén 125 éves Magyar Torna Szövetség (MATSZ) hazánk ötödik legeredményesebb szövetsége az olimpiákon elnyert 14 aranyérmével, számtalan világ- és Európa-bajnoki címével.

A tornasport történetét ismertető könyv várhatóan szeptembertől kerül bemutatásra, és reméljük, a karácsonyi könyvvásár egyik slágere lesz.

A filatelisták is örülhetnek a **Magyar Posta** évfordulós tornászbélyegének. Az első napi bélyegkibocsátási rendezvényt szeptemberben tervezük a **Postás SC tornacsarnokban**, ahol első tornász olimpiai bajnokunk szobrát is leleplezzük.

Az ünnepi jubileumi rendezvénysorozat szeptemberben kezdődik és 2011. május 31.-ig tart. Honlapunkon (www.tornasport.hu) nyomon követhetők rendezvényeink, melyeket a MATSZ kártyatulajdonosok (bárki igényelheti a www.tornasport.hu Web-oldalon) ingyen vagy kedvezményesen látogathatnak.

A **Torna Ünnepe** rendezvénysorozat minden színhelyén ingyenes a belépés a MATSZ kártyával. Első színhely a **Fővárosi Vidám Park**, ahol nem csak a MATSZ hét szakága (férfi-női torna, ritmikus gimnasztika, akrobatikus torna, gumiasztal, aerobic, mindenki tornája) bemutatónak megtekintése, hanem a játékok használata is ingyenes.

Minden érdeklődőt szeretettel és tisztelettel vár rendezvényein a Magyar Torna Szövetség!

Bővebb információ a www.tornasport.hu weboldalon.

Készítette: Báli Péter

LogIQs GrafIQs

A logIQs grafIQs körök feladatainak megoldását a fejlesztésben és a tehetség-gondozásban használjuk. Nemcsak a térlátást, térbeli gondolkodást fejlesztik, de a logikus gondolkodásra, a matematikai gondolkodásra, a memóriára, a koncentrációképességre, a problémamegoldásra, és a döntéshozatalra is jó hatással vannak. Továbbiakat a „LogIQs GrafIQs” körökről a www.logikus.5mp.eu honlapról tudhatsz meg!

Előző számunk „Húszarcú virág” c. rejtvényének megoldása:

1E, 2M, 3F, 4N, 5A, 6J, 7R, 8L, 9G, 10Q, 11O, 12H, 13D, 14I, 15S, 16T, 17B, 18C, 19K, 20P

MÉZEM ÉHEM CSILLAPÍTJA

A rajzon négy különböző kaptárból származó méh szorgoskodik. A kaptárnak megfelelő színű kosaruk van. El tud jutni minden méh a saját kaptárába úgy, hogy más kaptárbeli méh útvonalát ne keresztesze?

Könyvajánló

Madárbarát és Lepkebarát kert

Hogyan teheted otthonossá, kellemessé kertedet a madarak vagy a pillangók számára, hogyan teremthetsz kedvező feltételeket megtelepedésükhöz? Ebben segítenek a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület könyvecskéi.

ÜZENET HAZA

Varga Dániel könyve egy hosszú délkelet-ázsiai utazás hiteles krónikája. Sok kaland, élmény és érdekes tapasztalat magyar szemmel Ázsiából, inkább nagyobbaknak.

Ha a következő kérdésekre helyesen válaszolsz, megnyerheted az itt látható játékalatokat valamelyikét. Ha most nem volt szerencséd, megvásárolhatod őket a Budapesti Állatkert ajándékboltjában!

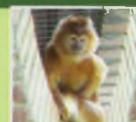
1. Melyik szigeteken élnek orángutánok?
2. Melyik a világ legmagasabban repülő madara?
3. Melyik növénycsaládba tartozik a bambusz?
4. Honnan származik a tea?
5. Tud-e úszni a patkány?

NYERJ ÁLLATOT MAGADNAK!

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

NEKED VAN MÁR ORRSZARVÚD?

1. Mi a vörös macskamedve másik neve?
.....
2. Kb. hány ázsiai oroszlán él a világon?
.....
3. Milyen színű lehet a jávai langur?
.....

RAJZOLD LE!

Mit teszel Te magad a környezeted védelméért?
(A rajzot kérjük mellékelni!)
az Albatrosz Gyermekkönyv-Nagykereskedés
ajándékát nyerheted

- .....
.....
.....

Beküldési határidő: 2010. augusztus 19.

MEGRENDELŐSZELVÉNY

TAKARÍTSON MEG 16%-OT, VAGY AKÁR 20%-OT!

Ha ezen szelvényen igényli a **Vadon** magazint, vagy a **Süni** magazint, akkor 16%-kal, esetleg **20%-kal olcsóbban** juthat lapjaihoz, mintha az újságárusoknál vásárolná meg. Adatait titkosan kezeljük.

A lapo(k)at kedvezményezettje címére is átirányíthatja.

Lepje meg családtagjait, barátait a **Vadon** és a **Süni** magazin nyújtotta kalandokkal!

Kérem, küldjék a **Süni** magazint egy éven át ..... példányban

(díj: 2010 Ft/év példányonként, kedvezmény 16%)

Kérem, küldjék a **Vadon** magazint egy éven át ..... példányban

(díj: 2010 Ft/év példányonként, kedvezmény 16%)

Kérem, küldjék a **Süni** és a **Vadon** magazint egy éven át ..... példányban

(díj: 3810 Ft/év példányonként, kedvezmény 20%)

(Az adatokat a szelvény rúlsó oldalán kell kitölteni)

NYEREMÉNYJÁTÉK-SZELVÉNY

NYERJ ÁLLATOT MAGADNAK!

Nevem: .....

Címem: .....

Iskolám neve és címe: .....

Kedvenc állatom: .....

ÁLLATKERTI NEVELŐSZÜLŐ LEHETSZ

Nevem: .....

Címem: .....

Iskolám neve és címe: .....

Hol vásároltam a Sünit?

előfizettem

újságárusnál

egyéb helyen

TE MIT TESZEL A TERMÉSZETÉRT?

Nevem: .....

Címem: .....

Iskolám neve és címe: .....

Melyik cikk tetszett a legjobban? .....

Beküldési határidő: 2010. augusztus 19.

Ha nincs, most nyerhetsz egyet!

Ha jól válaszolsz az alábbi kérdésekre, kis szerencsével nevelőszülője lehetsz a képeken látható állatok egyikének. Haza ugyan nem viheted, de a Budapest Állatkertben meglátogathatod. Kapsz névre szóló, díszes oklevelet, életrajzi lapot az állat adataival, meghívást évente kétszer az Állatkerti Nevelőszülők Találkozójára, valamint állatkerti nevelőszülő-kártyát, mely 10% kedvezményt biztosít az Állatkerti Ajándékboltban.

1. Mi a vörös macskamedve másik neve?

2. Kb. hány ázsiai oroszlán él a világon?

3. Milyen színű lehet a jávai langur?

Ha most nem volt szerencséd, akkor is örökbefogadhatod az Állatkert bármelyik állatát. Az örökbefogadás ajándéknak is kiváló: így bármilyen alkalomra meglepheted barátaidat, rokonaidat egy valódi oroszlánnal vagy elefánttal, de akár lajhárral, pávával, csacsival vagy majommal is (a nevelőszülő és fogadott „gyereke” közti bármilyen hasonlóság csakis a véletlen műve lehet)! Iskolák, óvodák, osztályok, klubok is örökbefogadhatnak. Minden támogatónk neve egy éven keresztül olvasható az Állatkertben elhelyezett tablón és az Alapítvány hon-lapján. Az örökbefogadásról bővebb információkat a www.allatkert-tialapitvany.hu címen olvashattok, vagy érdeklődjétek a 363-3701-es telefonszámon.

Ez a kupon egy 12 éven aluli gyermek
INGYENES BELÉPÉSÉRE
jogosít a
Kilátó Galériába
(Margitszigeti víztorony)
Beváltható 2010. IX. 30-ig

Befizető neve (intézmény esetén a kapcsolattartó neve is): .....

Levélcíme: .....

Telefonszáma: .....

Kedvezményezett neve (ha nem azonos a befizetővel): .....

Lakcíme: .....

Dátum: ..... Aláírás: .....

Köszönjük, hogy előfizetésével munkánkat támogatja!

Süni Egyesület

Előfizetési kérdéseire szívesen válaszolunk a (36-1) 266-5449 telefonszámon.

Kérjük a kupont olvashatóan kitöltve küldje vissza a Süni és Vadon magazinok szerkesztőségének címére:
1242 Budapest, Pf. 455.

E-mail: szerk@vadon.hu

A magazinokat csak a pártoló tagsági díj beérkezése után tudjuk biztosítani.

A díjak csak belföldi kézbesítésre érvényesek.

Nehezen indult az idei nyár, az árvizeknek legfőképpen a szünyogok és a békák örülhettek. Nekünk viszont az szolgált örömünkre, hogy a lányok mellett ezúttal a szokottnál több fiútól is kaptunk rajzot!

Pázmány László Budapestről küldte levelét. „Odút építünk a madaraknak” – ez a mondat szerepel a rajzán is.

„Líviának szabadságra van szüksége! Elsősorban azért, hogy párosodjon, és utódai legyenek” – írja **Juhász Balázs**, szolnoki olvasónk, válaszul a békalány jövőjével kapcsolatban feltett kérdésünkre. Egyben rajzot is küldött, mely faültetést ábrázol.

Gágyor Máté Budakeszin lakik, és lapunk 2010/2. számához kapcsolódva, Ausztrália különleges állatait örökítette meg rajzán, köztük a vörös óriáskengurut, a galléros gyíkot és a kacsacsőrű emlőt.

Alaskar Yusuf Budapesten él, és elítéli a szemetelést. „Szemetelni tilos! Tisztaságban kell tartani a természetet” – ezt írta rajza alá.

Nagy Bettina Kapuvárról a vizek szennyezésére, valamint a csomagolóanyagokkal való pazarló bánásmódra figyelmeztet. Ő textiltáskát használ a vásárláskor, és visszautasítja nejlonzacskókat, ha pedig mégis szükség van a használatukra, nem dobja el, hanem félreteszi, és újra használja.

(NY)EREDMÉNYHIRDETÉS

Az Állatkerti Ajándékolt ajándékát nyerték:

Almási Zsóka (Kecskemét), **Békefi Géza István** (Székesfehérvár), **Darányi Marcell** (Győr), **Gergely Blanka** (Debrecen), **Kegyes-Brassai Eszter** (Budapest), **Kocsó Kíra** (Sopron), **Németh Gábor** (Veszprém), **Petri Flóra** (Szeged), **Sándor Máté** (Szombathely), **Tóth Nikolett** (Pécs)

Állatkerti nevelőszülők lettek:

Ábrahám Barna (Zákányzék), **Nagy Eszter Ágnes** (Pomáz), **Szabó Gergő Barnabás** (Budapest)

Az Albatrosz Gyermekkönyv-nagykereskedés ajándékát nyerték:

Alaskar Yusuf (Budapest), **Gágyor Máté** (Budakeszi), **Juhász Balázs** (Szolnok), **Nagy Bettina** (Kapuvár), **Pázmány László** (Budapest)

„Környezetbúvár képzés”

Környezetvédelmi napközis tábor indul Vácott a Göncöl Alapítvány szervezésében, 9-14 éves korú gyermekek részére.

Időpont: 2010.08.02-08.06.

Ízelítő a programokból:

- ismerkedés a talaj, a víz, a levegő és az élővilág csodáival
- terepi foglalkozások (növényismeret, madarászat, közetvizsgálat, gyógynövények és biotermékek)
- bütykölde: kézműveskedés természetes anyagokból (agyag, nemez, viasz és egyébek)
- ökológiai játékok

A tábor díja: 8500 Ft, ami napi háromszori étkezést is tartalmaz.

Érdeklődni lehet az alábbi elérhetőségeken: **Terman Beáta**, (06-20) 772-7987 vagy (06-27) 512-032. A programot a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium támogatja.

OROSZLÁNOK INDIÁBÓL A BUDAPESTI ÁLLATKERTBEN

Az oroszlánt általában afrikai állatként szokták elkönyvelni, ám a történelmi időkben a faj Afrikán kívül, így Dél-Európában, illetve Délnyugat- és Dél-Ázsiában is igen elterjednek számított. Ezekről a területekről azonban – az ember terjeszkedésének következtében – az oroszlánok fokozatosan kiszorultak, kipusztultak.

LÉGY OTT! ÁLLATI RANDEVŰK

IDŐ	PROGRAM	HELYSZÍN
10.00	Táncoló talpak Pingvintetés és fókatréning	Kisszikla
10.30	Tengeri herkentyűk Rájaetetés	Akvárium
11.00	Fóka móka Oroszlánfóka show	Sarkvidék-panoráma
	Trópusi vihar Zivatar az esőerdőben	Pálmaház
11.30	Állatok akcióban Állatbemutató	Noé-aréna
	Kertész lesznek... Mindent a kéznek!	Pákásztanya
12.30	Kígyók bűvöletében Óriáskígyó-simogatás	Ausztrálház melletti gyeper (rossz idő esetén: Élet-Halál ház)
13.00	Bongo és családja Gorillaetetés	Gorillakifutó
13.30	Mosó Masa mosodája Mosómedve-etetés	Bagolyvár
	Trópusi vihar Zivatar az esőerdőben	Pálmaház
14.00	Fóka móka Oroszlánfóka show	Sarkvidék-panoráma
14.30	Állatok akcióban Állatbemutató	Noé-aréna
15.00	Kopasz-e a tarvarjú? Tarvarjúetetés	Ausztrálház
	Elefántiskola Elefántréning	Régi Elefántház
15.30	Tapírok és társaik Tapíretetés	Dél-Amerika kifutó
	Táncoló talpak Pingvintetés és fókatréning	Kisszikla
16.00	Több láb jobb! Rovarsimogatás	Szavannaház
16.30	Fóka móka Oroszlánfóka show	Sarkvidék-panoráma

A programok helyszíne az időjárástól függően változhat.
Rossz idő vagy hőség esetén bizonyos programok elmaradhatnak.

Az egyik ázsiai oroszlán(y) új, budapesti otthonában. Az utazás során ledörzsölt szőr a homlokán már növekvőben van...

Dél-Európából az oroszlánok már az ókorban eltűntek, de Nyugat-Ázsiában viszonylag sokáig fennmaradtak. Perzsiában – a mai Iránban – például még a XIX. században is éltek oroszlánok, napjainkra azonban már csak Indiában, közelebről a Gudzsarát tartományban található Gir erdőben található vadon élő egyedek. A Gir Erdő Nemzeti Parkban mintegy háromszáz indiai oroszlán él természetvédelmi oltalom

A két fiatal nőtény, Shirwane és Kankai Franciaországból érkezett, mindketten ott is születtek. Távolabbi őseik közül a déd-, illetve az ükszülők még Indiából kerültek Európába.

alatt, további 238 egyed pedig Európa és Ázsia 43 állatkertjének lakója. Mostantól a Budapesti Állatkert is közéjük tartozik.

Miért ritkább a sörénye?

Az ázsiai oroszlánt első pillantásra az különbözteti meg az afrikaitól, hogy a sörénye rövidebb és gyérebb (ezt persze az Állatkert új oroszlánjain egyelőre nem figyelheted meg, mivel mindketten nőtények, de rövidesen hím is érkezik majd melléjük. A ritkább sörény nem véletlen. Az afrikai oroszlánok nagyobb falkában élnek, s a hímek fő feladata a terület védelme más oroszlánokkal szemben. A magabiztosabb fellépés kelléke a látványos sörény, ami a vadászatban akadályozna, de ez nem gond, hiszen a zsákmányt a nőtények szerzik. Ázsiában a vadbőség jóval kisebb, ezért az itteni oroszlánfalkák is kevésbé népesek, így a hímeknek is részt kell venniük a vadászatban, a területvédő harcok viszont ritkábbak. Ezért bizonyulhatott előnyösebbnek számukra a kevésbé dús sörény.

Újra lesznek kisoroszlánok?

Az oroszlánok könnyen szaporíthatók fogságban, az utóbbi évtizedekben mégis ritkán lehetett Budapesten kölyköket látni. Ennek oka, hogy afrikai oroszlánból túlkínálat van, és nehéz a felnövekvő fiataloknak új otthont találni, így meg kellett akadályozni szaporodásukat. Az ázsiai alfaj azonban olyan ritka, hogy minden szaporulat nagy kincs, így remélhetőleg a jövőben újra kisoroszlánokban gyönyörködhet majd a budapesti közönség.

MESÉLŐ ÁLLATKERT

VEZETETT SÉTÁK FELNÖTTEKNEK

Állatkerti titkok

Séta látogatási időben, előzetes bejelentkezés nélkül.

Kellemes, vezetett állatkerti séta, melynek témája időszakosan változik.

Időtartam:

1-1,5 óra;
hetente egyszer,
szombaton 14.30-tól

Részvételi díj:

egységesen: 500 Ft/fő
(a belépőjegyen felül)

A csoportlétszám 20 fő.

Tervezett témák

- Trópusi kirándulás
- Élet a szavannán
- Dél-Amerika tájain
- Ausztrál különlegességek
- Életmentő állatkert
- Az ember „rokonai”
- Vadászati stratégiák
- Alkalmazkodás
- Az egek urai
- Mérgesház
- Rovarovi

Oroszlánok India címerében

Azt, hogy az oroszlán egykor Ázsiában is gyakori volt, bizonyítja, hogy több ázsiai ország, így például India címerében is szerepel. Az egyik leggyakoribb indiai személynév, a Singh (ejtsd: Szing) is oroszlánt jelent.

Mi lesz veled, **TIGRIS?**

Írta: Szabon Márta,

Bagosi Zoltán felvétele

A Föld legnagyobb kontinense is alig tud már otthont adni a világ legnagyobb termetű macskaféléjének, a tigrisnek. Nem mintha az kinőtte volna az egykor vadban gazdag szubtrópusi monszunerdőket vagy a végeláthatatlan szibériai tajgát: egyszerűen nehezen tűri meg jelenlétét a mindenütt városokat, megművelt földeket és iparvidékeket létrehozó ember.

Úgy becsülik a kutatók, hogy száz évvel ezelőtt még több mint százezer csíkos nagymacska élt Ázsiában, majd a vadászat, az élőhely, a prédának való nagyvadak eltűnése rohamosan csökkenteni kezdte a vadonban élő tigrisek számát. Ma már több tigris él állatkertekben (kb. 10000), mint a természetben.

„A tigris teljesen haszontalan állat, igát nem húzatnak vele, a húsát nem lehet megenni, tejet nem ad, szarvából elefántcsont-tárgyakat nem készítenek, legfeljebb, ha a bőrét használják tigrisbőrnek. (Ő maga is annak használja.)”

(Nagy Lajos: Képtelen természetrajz)

Csontok és bőrök

Az állatkertek abban bíznak, hogy eljön majd az idő, mikor a tigrisek számára a mainál jobb feltételeket tudnak teremteni az emberek a vadonban, és akkor az állatkerti tigrisek egy részét hosszú munka révén vissza lehet szoktatni a természetbe. Most azonban nincsenek ott biztonságban, pedig fegyveres vadőrök próbálják megvédeni őket a rájuk leső vadászoktól, akik a tilalom ellenére vadásznak rájuk, bőrükért és csontjaikért. Ha el tudják adni a zsákmányt, sajnos nagyon sok pénzt kapnak az állat maradványaiért a felvásárlóktól, akik állítólagos gyógyhatású készítményeket csinálnak belőlük.

A Tigrisek mindent tudnak...

A szibériai tigris a legnagyobb termetű macskaféle, még az oroszlanoknál is nagyobb, izmosabb: a hím elérheti a négy méteres testhosszt és a 300 kg-os testsúlyt. Ráadásul még

Az állatkertekben élő tigrisek nagy része úgynevezett fajmentő tenyésztési programban vesz részt: a párok szigorú családfelelősség ellenőrzés után kerülnek össze

Ha többet szeretnél megtudni a szibériai tigrisekről, az élőhelyüket veszélyeztető emberi tevékenységekről, vagy csak egyszerűen szeretnél megfogni egy tigrisállkapcsot, akkor látogass el a Budapesti Állatkert tigriskifutójához, ahol az oroszországi Vlagyivosztk közelében található természetvédelmi terület életéről és mentőmunkájáról készült képeket is láthatsz.

21ST CENTURY TIGER
giving wild tigers a future

gyors is: rövid távon a másodpercenként 20 méteres sebességet is képes elérni. Nemcsak erőben „veri” a többi macskaféle ragadozót, de a zsákmány megszerzését segítő „eszközeiben” is felülmúlhatatlan. A tigrisnek van a macskaféle ragadozók közt a leghosszabb szemfoga: az íny fölött látszó rész hosszúsága elérheti az 5 cm-et, ami tekintélyes sebet ejt áldozatán. A vízbe sem lehet előle menekülni, mivel – ellentétben a macskafélék legtöbbjével – rendkívül jó úszó. Habár nem tud olyan félelmetesen üvölni, mint az oroszlán, sokféle hangot tud kiadni: nem csak mély kaffogást, amit érzékel a fülünk, hanem az ember számára hallhatatlanul mély, ún. infrahangokat is.

Amit a Tigrisek szeretnek

Gyorsasága ellenére a tigris nem hosszú vágtaival ejti el zsákmányát, hanem lesből támad. Ez a vadász módszer erdei területen sokkal sikeresebb, így könnyebb a magányos zsákmányállatot megközelíteni és becserkészve elejteni. Bár a magányos vadászat jó

Volt olyan év, amikor 800 orvvadászt értek tetten a vadőrök az oroszországi Usszuri Természetvédelmi Területen. Gondolj bele: szinte minden vadon élő szibériai tigrisre jutott belőlük kettő!

stratégia, így is csak minden tizedik támadás jár csak sikerrel. A nagytestű zsákmány, pl. jávorszarvas mellett a táplálékban szegényebb időszakban – például télen – madarakat vagy rágcsálókat is ehét az éhes ragadozó.

A Tigrisek soha nem vesznek el(?)

Minden ereje és tudása is kevés azonban ahhoz, hogy az ember természetrombolásával, az orvva-

dászok fegyvereivel szembeszálljon. Ezért a faj fennmaradásához szükség van a természetvédelmi összefogásra, az élőhelyek megvédésére (pl. a fakitermelés csökkentésére a tigrisek élőhelyein), az állatkerti fajmentő tenyészmunkára és sok-sok ismeretterjesztő programra, amelyben a helyi lakosságot győzik meg arról, hogy a tigrisekből gyártott termékek „varázssereje” csupán átverés...

A szibériai vagy más néven Amur-tigrisből alig 400-500 egyed él, főleg Oroszország távol-keleti részén. Ehhez az alfajhoz tartoznak a Budapesti Állatkert tigrisei is

DÁVID ATYA SZARVASAI

A milu megmentése

A páter útja 1865-ben egy 72 kilométer hosszú fallal körülvett vadaskerthez vezetett. Kíváncsian átkukkantott a falon, s megpillantotta e különleges szarvasok mintegy 120 példányból álló csoportját. Akkor még nem tudhatta, hogy vélhetően a faj utolsó egyedeit látta, ugyanis a milu valószínűleg ekkor már nem élt szabadon. (Eredetileg talán Északkelet-Kína mocsaras területeit lakta, de ezt többen vitatják.)

Kínából Európába

Armand Davidnak – ki tudja hogyan – 1866-ban sikerült hozzájutnia két hibátlan milubörhöz. Később a pekingi francia követ-

ség három élő példányt kapott a kínai császártól, ám ezek a hosszú hajóút alatt sajnos elpusztultak. A franciák nyomán több európai diplomata is megpróbált miluhoz jutni – sikerrel. Előbb a Londoni Zoológiai Társaság birtokába került két eleven példány, majd számos egyed érkezett Berlinbe. Ezek után még további állatok indultak a nagy utazásra.

Mitől különleges?

A milu agancsa különbözik minden más szarvasfajétól. Az agancsszár kb. 10-12 cm magasságban kettéágazik. Az első ág ismét elágazik, a hátsó csak ritkán. Patája széles, ez is arra utal, hogy hajdan a mocsaras területek lakója volt. A tehén az összes szarvas faj közül a legtovább, mintegy 40 hétig vemhes.

Armand David francia szerzetesnek sokat köszönhet a zoológia tudománya. 1861 és 1874 között Kínát bejárva számos fajt fedezett fel. Az óriás panda és a piszeorrú majom mellett ezek közé tartozott a milu, vagy másik nevén Dávid-szarvas is.

maroknyi állomány sem jutott túl a századfordulón: őket az 1900-ban lezajlott boxerlázadás katonái pusztították el. Csak egyetlen példány maradt életben, amely 1920-ban végelgyengülésben pusztult el.

Ám addigra már Európában sem maradt milu. Az utolsó állatokat elsöpörte a világháború. Csupán a Woburn Abbey-i brit állomány maradt meg, noha az ottani létszám is megtizedelődött, mindössze 50 példány maradt életben. Később a herceg több állatkertnek is adott milut. A faj szaporodni kezdett, olyannyira, hogy 1985-ben megkezdődtek a visszatelepítési kísérletek Kínába...

Az állatkertekben azonban nem volt tervszerű tenyésztés, sőt, szinte az egész állomány szétforgácsolódott. Mivel minden állatkert szeretett volna kapni ebből a különleges állatból, a szarvasokat egyesével eladták, mint sem törődve azazal, hogy csoportosan kellene tartani őket. Ennek következtében az európai állomány szabályosan szétforgácsolódott. Egyedül a bedfordi herceg szerzett be egy nagyobb csordát Woburn Abbey-i birtokára.

Az utolsó pillanatban

Miközben kontinensünkön gyakorlatilag hagyták ebek harmincadjára jutni a milut, Kínában sem tétlenkedtek. A szarvasok zöme az 1895. évi nagy árvíznek és az azt követő éhínségnek esett áldozatul, ám a megmaradt

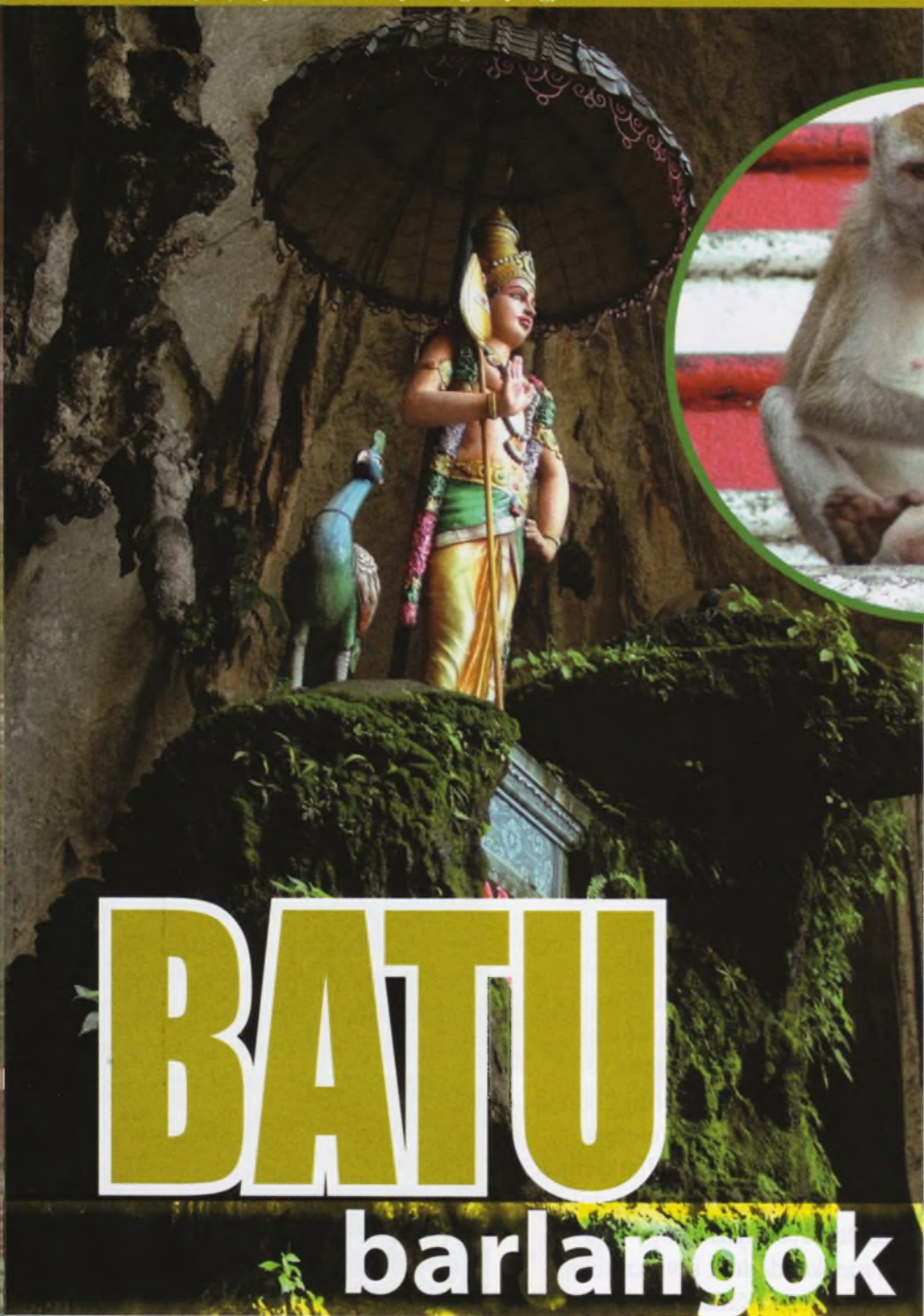

Szarvasok Ázsiája

A mai szarvasok többségének ősei Ázsiában alakultak ki, és onnan szóródtak szét a nagyvilágba. A hazánkban is élő gímszarvasnak és a képen látható szikaszarvasnak például közös őse volt. A két faj kereszteződik is egymással. Mivel a szikaszarvast Európa több országába is betelepítették, a szakemberek attól tartanak, hogy nemkívánatos hibridek jönnek létre.

Albert herceg szarvasa (lenti kép) a Fülöp-szigetek lakója. Kis testű, marmagassága mintegy 65 cm. A bikák rövid agancsot viselnek.

BATU barlangok

A barlang szó számunkra sötét, kihalt folyosókat jelent, nyirkos falakkal és csapongó denevérekkel.

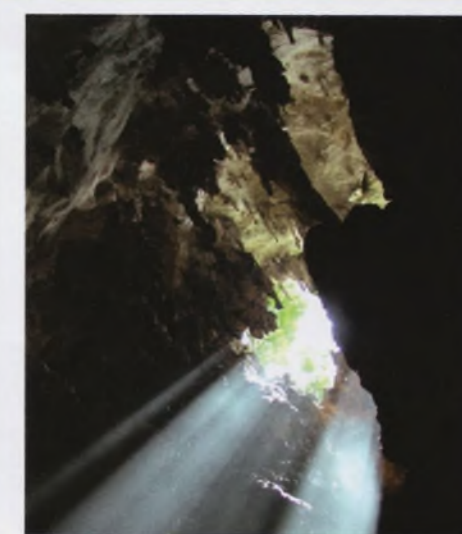
Délkelet-Ázsiában azonban egy kicsit ez is másképp van.

A malajziai Batu-barlangokban igazi csodákat láthatsz!

Malajzia fővárosából, Kuala Lumpurból érdekes kirándulóprogram a Batu barlangok meglátogatása, a várostól 13 kilométerre északra. A 400 millió évesnek mondott mészkőbarlangok bejáratánál Murugan hindu isten 43 méter magas, aranyozott szobra áll, mely három év

alatt készült el, és 2006 óta várja a látogatókat. Innen még 272 lépcső vezet fel a bejáratig.

Nem telik unalmasan a hosszú kaptatás: kedves és kevésbé kedves makákó-majmok próbálnak ismerkedni, földimogyorót

és chipset koldulva. Az élelmes helybeliek ezért árulnak is mogyorót a turistáknak, éppen úgy, mint nálunk az Állatkertben a zoo-csemegét.

A legnagyobb „terem” 100 méter magas, és „Katedrális-barlangnak” nevezik. A barlangban több kisebb hindu templom van, sok szobor, és persze az elmaradhatatlan

szuvenírárusok is megtalálhatók. A barlangban rendezik minden év elején a Thaipusam fesztivált, több mint egymillió zarándokkal. Ennek egyik „csúcspontja”, mikor az elszánt hívők, nem kímélve magukat, kampókkal szekereket húznak és gyümölcsöket függesztenek magukra. A barlangoknál több mint száz hegymászóútvonal is található.

ÉLMÉNYEK VÁSÁRA

Fényképezőgéppel a világ körül

Amikor ötéves „téli álom” után 2000-ben újra megjelent a Süni, az első szám címlapjáról egy vidám sárkány mosolygott az olvasóra. A kép szerzője, Konkoly-Thege György azóta is rendszeresen jelentkezik beszámolókkal a világ minden tájáról: tegnap Ausztráli, ma Ázsia, holnap Afrika vagy Dél-Amerika – nincs is talán olyan pontja a Földgömbnek, amelyet ne taposott volna még roppant szandálja...

– Közgazdasági Egyetemet végeztem, ahol 81-ben szereztem diplomát. Pár évig a külkereskedelemben dolgoztam, és a közel-keleti országok voltak a szakterületem. Így jutottam el huszonévesen Szíriába, Jordániába, Afganisztánba, Pakisztánba, Törökországba. A munkatársaim kellemes társaságot jelentettek, a kötöttségeket azonban sohasem szerettem: amíg irodában dolgoztam, a szobámban tartottam a szekrényben egy öltönyt, s ha tárgyalópartnert vártam, akkor felvettem, aztán amikor elment, gyorsan ledobtam

magamról. Otthagytam tehát a munkahelyemet, és egy darabig tolmácskodtam, mígnem barátaim 1991-ben alapítottak egy egzotikus tárgyakkal kereskedő üzletet. Ennek a boltnak kezdtem el árut beszerezni, így évente többször is megjártam Ázsiát. Hosszabb időt is töltöttem kint, és közben nagyon megszerettem Ázsiát: az ottani embereket, állatokat, színeket, szagokat, hangokat, az időjárást... Kellemes meleg van, bár általában párás, de ez engem nem zavar, meg aztán alkalmazkodni is lehet hozzá.

Kaméleon pórázon

„Ezt a kaméleont Madagaszkáron fotóztam. Piros madzag volt a nyakára kötve, de ez a képen szerencsére nem látszik...”

Mikromaki

„Madagaszkáron kaptam lencsevégre ezt a parányi lemurkölyköt is, amelynek csak a kis keze látszik ki a mamája bundájából.”

utaztam az adott környék nemzeti parkjait, szigeteit stb. Akkor már készítettem fotókat is, és az első kiállításomra is sor került már a nyolcvanas években, először Pécsen, a szülővárosomban, majd a fővárosban is, de akkor még nem gondoltam, hogy valaha is ebből fogok élni. Csak később kezdtem el a képeimmel kereskedni, miután barátaimmal tettünk egy hosszabb utazást Dél-Amerikába: Ecuadorból Perun, Bolívián, Paraguayon keresztül a Riói karneválig. A Galápagos-szigeteken akkor készített képeim sok újságban megjelentek – többek között a Süni címlapján is, 2000-ben. Mivel nem vagyok egyetlen lapnak sem hivatalos munkatársa, a saját szakállamra utazom, és utána felkínálom a képeimet azoknak, akiket érdekelhet. Szeretem az állatokat (bár saját állataim nincsenek, csak gyerekkoromban volt kutyánk Pécsen, ahol nagy, kertés házban nőttem fel), így aztán valahányszor olyan városban járok, ahol állatkert is van, felkeresem, és fényképezek ott is.

Szigetek és élmények

– Különösen érdekel a szigetek állatvilága, mert ez mindig tele van különlegességekkel. A Galápagos-szigeteken például egészen közel lehet menni a fókákhoz, és kézből etetni a varacskos leguánt kaktuszvirággal – leírhatatlan élmények ezek! A fókákhoz kötődik egy új-zélandi kalandom is. A világon több helyen lehet delfinekkal lehet úszni, de olyat, hogy fókákkal lehessen együtt fürdőzni, nem láttam sehol másutt! Márpedig itt éppen ezt találta ki egy helyi vállalkozó, és én persze ki is próbáltam. A fókák a szárazföldön bizalmatlanok, de a vízben teljesen barátságosak: úgy tűnik, észre sem veszik, hogy nem fóka vagy. Egy másik sziget, amely nagyon lenyűgözött, Madagaszkár: keresztben átszeltem az egész országot, és jártam számos nemzeti

Gyíkviadal

„A Galápagos-szigeteken az állatok egyáltalán nem félnek az embertől. Zavartalanul táplálkoznak, viaskodnak a kamera előtt.”

Darwin nyomában

„Állatos szemmel nézve kétségtelenül a Galápagos-szigetekre tett utazás volt a legsikeresebb fotóstúrám. Az ott készült fényképeket a Süni olvasói is láthatták”

Tetőtől talpig

„Egy láb sokszor legalább annyit elárul egy emberről, mint egy arc. Ennek az indiai asszonynak a lábán talán soha nem volt cipő.”

Légy óvatos!

„A trópusi betegségeket megúsztam, bár vigyáztam is magamra – Indiában például nem mertem az utcán enni...”

parkban, például a nyugati tengerparton, ahol gyűrűsfarkú kattamakik ugráltak az asztalon... Ott készítettem például egy fotót egy kaméleonról, amelyet egy ember pórázon sétáltatott a parkban, és némi aprópénzért engedte lefényképezni, és egy parányi makikölyökről, akinek csak a kezecskéje látszott ki a mamája bundájából.

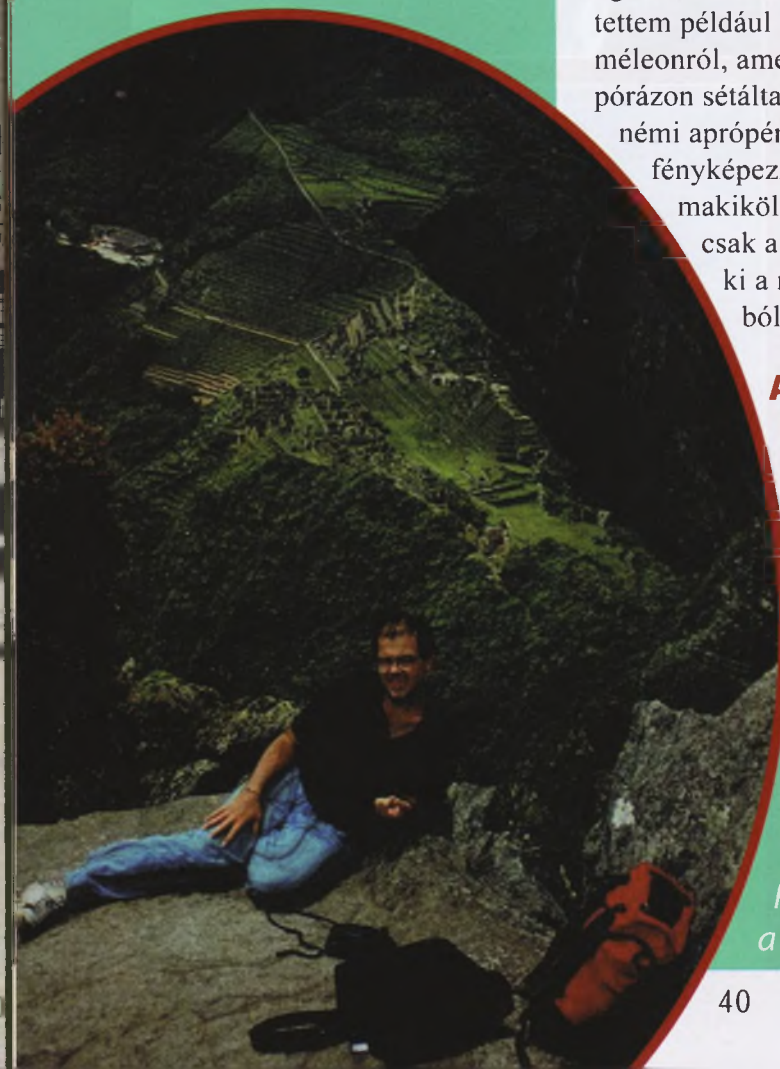
és némelyikben olyan kamera van, amellyel egészen jó képeket lehet készíteni. Mész az utcán, bárhol, látsz valamit, ami magára vonja a figyelmedet, lehet ez akár egy madár vagy egy különös bogár, de egy ruhába öltöztetett kutya vagy egy érdekes épületrészlet is, már meg is örökítheted, elküldheted bárhová a világon, felteheted az internetre, megoszthatod a világgal, és ezt meg is teszik sokan. Ahhoz, hogy a képed kitűnjön a többi közül, elsősorban az kell, hogy jó szemed legyen hozzá. Szeretem például az embereket figyelni, közelképet készíteni például testrészekről, kezekről-lábakról. Arcot egyre nehezebb fényképezni: amióta a világ távoli tájakon is hétköznapivá dologgá vált a fotózás, Afrikában, Ázsiában is egyre többen tiltakoznak, hivatkozván a személyiségi jogokra. Akár egy kiállítás is meghiúsulhat amiatt, hogy valamelyik modell felismeri magát egy képen... Szerencsére az állatok ilyesmivel nem kell szembenézni, őket bátran lehet fényképezni továbbra is...

A majom nem tiltakozik

– Fényképezni már nagyon könnyű: mindenkinek ott van a kezében a mobiltelefon,

Pillantás a mélybe

„Végigjártam Dél-Amerikát, a Machu Picchu tetejétől a Riói karneválig”

Nyári kalásztündér

A nyár az aratás, és vele a kalászból, szalmából, kukoricacsuhéból készült dísz tárgyak ideje is. Az alapanyagokat a természet adja - a többi az ügyességeden múlik!

Hozzávalók:

- Egy csokornyí még éretlen gabona (éretten a kalász már túlságosan lehajlik, és a szemek is kihullnak, bár így is készíthetsz szép tündérkét)
- Préselt papírgolyó (kb. 25 mm-es)
- Kukoricacsuhé
- Rafia, vagy más vékony kötözőanyag
- Kenderkóc, esetleg „kukoricahaj”
- Ragasztó

Elkészítés:

- A gabona kalászeit rövid szárral vágd le, majd vékony szál rafiával szorosan kösd össze. Ez a csokor lesz a tündérke teste.
- Az összekötött részt kicsi ragasztó segítségével rögzítsd a papírgolyó mélyedésébe.

- Mivel igazi nyártündért készítesz, szükség lesz szárnyra is! Kukoricacsuhét áztass pár pillanatra vízbe, majd tetszőleges formára vágva – vagy masni alakra hajlítva – közd rafia segítségével a tündérke háti részére. (Ragasztani csak a már teljesen megszáradt kukoricacsuhét lehet, de addig lehetőség van a formázásra is.)

- A fejre ragasztó segítségével rögzítsd a kenderkóc-hajat, melyet tetszőleges formára igazíthatsz.

- Ha elkészültél a kalásztündérrel, rajzolj neki szemeket és szájat!

- Készíts több tündérkét, és megszáritva elteheted őket télire, a karácsonyfa díszítéséhez is.

Tipp: A nyártündérkét más növények, pl. borostyánlevél segítségével is elkészítheted!

Most érdemes gyűjtögetni!

Érdemes nyitott szemmel járni a természetben, nyári kincsek után kutatva! Szarkaláb, pipacs, vadmurok, százsorszép virága, pásztortáska, fűfélék kalászkái, gabonafélék, gyékényleveléi, fák levelei, kertből (vagy piacon) beszerezhető levendula, sóvirág és szalmavirág – természet adta csodák, melyekből leprélve vagy megszáritva gyönyörű alkotásokat készíthetsz!

Tavaszi bezsongás

Kikeletkor felpeszsdül az élet szárazon és vízen egyaránt. Szerelemre gyullad és kockázatos kirándulásokra adja (s mi tagadás, olykor el is veszíti) a fejét minden élőlény, legyen az akár őzbak, akár angolna. Csak egy kivétel van: Leveli Livia, a békalány, aki talán még mindig a királyfira vár...

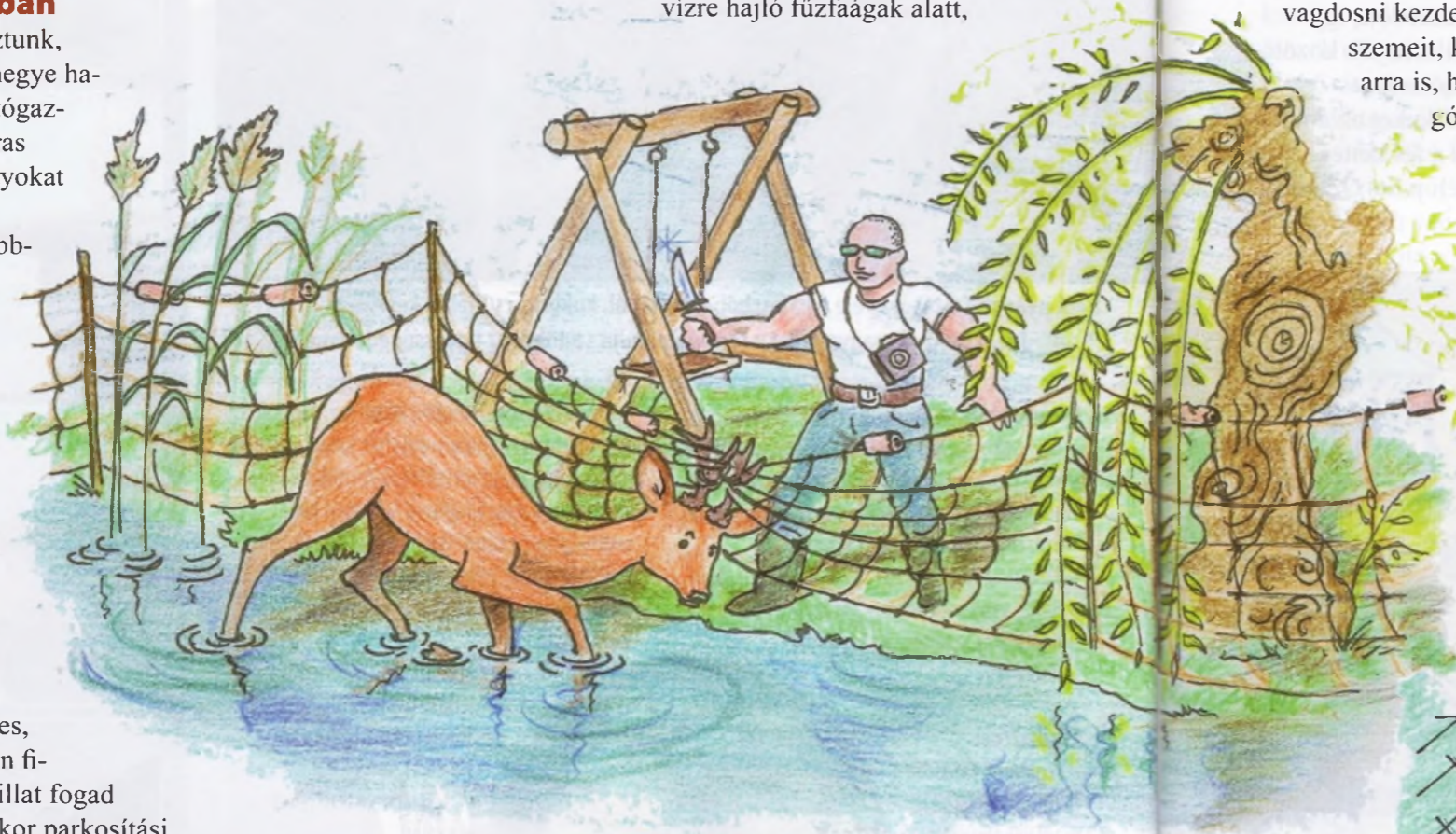
2010. március 31. Őzbak a hálóban

Ma vidéken halásztunk, Zala és Somogy megye határán, a Varáslói tógazdaságban. Kényaras (másfél éves) pontyokat szállítottunk Irmapusztára továbbnevelésre. Patinás, nagyhírű tógazdaság a varáslói (nem varázslói, bár igazán varázslatos hely!). Egykor a Zichy uradalom építette a tavakat. A tógazdaság központja egyébként Pati-híd pusztán van, ahol a kellemes, tavaszi napsütésben finom fenyőgyanta-illat fogad bennünket. A régi kor parkosítási szokásainak megfelelően ugyanis a helyi mikroklímát leginkább kedvelő fenyőféléket ültettek az utak és épületek mellé. A hatalmas fák életkora a száz évet is meghaladja. Méltósággal néznek le ránk, mi pedig tisztelettel pillantunk az égig érő matuzsálemekre.

Mélyet szippantok a levegőbe, majd irány a tópart, ahol egyre több jele van a tavasznak. Két gyönyörű citromlepkét is láttam; eszembe juttatták a gyermekkor-

Írta: Bodó Iván,
rajzolta: Mirtse Áron

kertjükből, ahol hamarosan füvet kell nyírnom. Szarka nevű macskám a napon heverészve fogad. Egyre többet pihen. Hiába, várandósan már nehéz a futás az egerek után... Belépek a tornácra, nyitom az ajtót, leteszem a táskám. Aztán indulok, hogy kiengedjem kutyáimat a tópartra, ám furcsa locsogásra leszek figyelmes. Először azt gondoltam, hogy egy csuka rabol a vízre hajló fűzfaágak alatt,

mat, a siófoki sétányt, ahol a szomszéd kisfiúval bogarásztunk, lepkékre vadásztunk az orgonabokrok között. Manapság kevesebb a lepke, és talán a mai gyerekek többsége nem is csodálja meg őket... Persze nem rólatok van szó, kedves Sünit lapozók!

A halásznapi végeztével fáradtan ugrottam ki a teherautóból a halásztanya kapujában. Komondóim vidáman üdvözöltek kis

de a locsogás folyamatos, ezért elindulok a kis félszigetre, mely egy régi halászhálóval van lekerítve. Ez egyrészt dekoráció, másrészt a játszóteret veszi körül, látható határt szabva a gyerekeknek és labdáiknak.

Odaérve nem hiszek a szememnek! Egy őzbak vergődik a víz felőli oldalon, agancsa belegabalyodott a hálóba... Valószínűleg úszva érkezett, és itt akart a partra

ugrani. Ijedten néz rám, kikerekedett, barna őzszemekkel. Látom rajta, hogy nagyon elfáradt a hiábavaló kapálózástól. Megfogom hát a „szarvát”, és próbálom a hálót letekerni róla, de reménytelen... Közben megsimogatom a homlokát. Még soha nem simogattam őzet!

Aztán egy kicsit magára hagyom, mert bemegyek egy késért, melyet borotvaélesre fenék. Rosszra ugye nem gondoltok? Helyes! A fényképezőgépet is a nyakamba akasztom, aztán megyek. Szépen, módszeresen vagdosni kezdem a perlonháló szemeit, közben vigyázva arra is, hogy az izgó-mozgó őzbak agancsa

meg ne sebesítsen. Szépen haladok a művelettel: még egy utolsó nyisszantás, és a csapdába esett áldozat kiszabadult! Azonnal úszni kezdett a tulsó part felé, mely

szerencsére nincs túl messze. Gyorsan lefotózom, aztán futok én is a tulsó oldalra, hogy lefényképezzem a „nagy partraszállást”, mely várat magára. Szegény állat annyira elcsigázott, hogy a víz szélén percekig pihen, míg nem végre összeszedi erejének utolsó tartalékait, és remegő lábakkal a partra vánszorog a hálóbóbitás, hős őzbakom...

A tópartra érve bekapott néhány fűszálat, majd lefeküdt. És elaludt. Este még ott pihent, ám reggel már csak a lehevert fűszálak emlékeztek a nagy kalandra. Kutyáim ezen a napon természetesen a kertjünkben aludtak.

2010. április 3. Száztizenkét süllőfészek

A Balaton víz hőmérséklete elérte a 9 Celsius fokot. A tó híres-neves halfaja, a fogassüllő gyülekezni kezd ivóhelyein. Évről évre fontos és szép feladat a süllők szaporodásának nyomon követése és segítése. A balatoni halászok ilyentéjt műfészkeket készítenek. Jelenleg kétféle fészektípust alkalmazunk. Az egyik a Keszthelyi-hegységben begyűjtött borókaágakból készül. Egy-két ágat összedrótóznak, majd hosszú kötélre erősítjük

Hálóálom

Gondolt a hálóm egy nagyot:
Fogott nekem egy őzbakot!
A semmittevést unta már,
Tornászott rajt' a napsugár!

Nem járt a vízben régóta,
Zsákmányra vágyott, és jóra!
Mígnem egy szürke hajnalon
Úrrá lett rajt' az izgalom!

Valami úszott a tóban,
És felé tartott, valóban!
Mozdulatlanul őt várta...
Néhány méter van csak hátra!

Teljesülhetett fohásza,
Vén hálónak lett fogása!
Hazaérve ez fogadott...
Szabadíthattam őzbakot!

az így kialakított fészkeket. Lényeges ezek egymástól való távolsága, mely százötven centiméter. Ennek oka az, hogy a hím süllő körülbelül ilyen sugarú körön belül őrzi a fészket. Oda más be nem teheti az uszonyát! A másik, modernebb fészektípus pálcázott alumíniumkeretre font műanyag fenyőgírlanndal készül. Előnye, hogy több ivási időszakot is „kiszolgál”, valamint egyenletesebb felületet biztosít az ikrák tapadásához. A mai napon az utóbbi fészektípust raktuk fel teherautónkra.

Irány Szántód-rév, onnan a tízes komppal Tihanyba hajózunk. A Tihanyi Limnológiai Kutatóintézet motorosába rakodjuk át a köteleket, fészkeket, súlyokat és a jelzőbójákat. Aztán az Apátság harangja kondul, jó utat kívánva az idei expedíciónak, mely három lelkes „balatonimádóból” áll.

Különösek a tó mederveviszonyai a Tihanyi hegy alatt. A parttal párhuzamosan, a Ciprián apátról elneve-

2010. április 12. Újra Tihanyban

Ma „felnézzük” a fészkeket. Teherautónk halszállító-kádjaiba vizet szivattyúzunk. A tavon a 11 órás komppal kelünk át, mely az

erős keleti szélben kissé lóbá-

hármas hullámokon. Sikeresen elérjük sárga jelzőbójánkat, és megkezdjük a fészkek vizsgálatát, mely kecssegetően indul. Már az első fészken gyöngyöző süllőikrák százezreit találjuk! És a többin is. A süllő ikrája alig egy milliméteres, halvány, áttetsző, a balatoni finom üledéktől (kolloid) szürkés árnyalatú. (Hasonlóan kisméretű ikrája a compónak van, ám azé sárgás színezetű.) Néhány fészken már található bodorka- (göndér-) és dévérkeszeg-ikra is. A száztizenkét fészkekből hetvenkilencet gyűjtünk be. Szerencsére időközben a szél is mérséklődött, így barátságosabb körülmények között hajózunk be a kutatóintézet kikötőjébe. Itt a fészkeket az autó kádjaiba rakjuk, és a fél kettes komppal irány a déli part! Onnan aztán Irmapuszta tavaiba

zett forrással szemben két párhuzamos, sziklás vonulat húzódik. Közöttük finom sóderos szakasz bújik meg. Ez a terület a balatoni süllők egyik titkos bölcsője. Megkeressük! Hosszú csákyánkkal szondázzuk a medret, ám a kristálytisztában láthatóvá is válnak a sziklás területek, melyek felett a vízmélység száz-százötven centiméter. A sóderos szakaszt is hamar megtaláljuk: itt alig látszik ki a három méteres csáky nyele a víz alól... Ide helyezük el a fészkeket. A hosszú, közel háromszáz méteres kötélre száztizenkét fészket kötünk. Szerencsénkre szélcsend van, a víz tükörsima, szeretetteljes munkánkat az időjárás is támogatja. Felkerült az utolsó fészkek is, megelégedetten hajózunk vissza a kikötőbe. Szívünk tele van csupa jó érzéssel: nálunk, halászoknál ilyenkor kezdődik a tavasz, most már jöhet a Húsvét és a süllőnász!

lódik alattunk. Nincs ma szerencsénk az időjárással, embert próbáló feladat vár ránk.

A nagyobbik motorossal futunk ki a vízre, ám ez is erősen bólogat a balatoni

helyezzük az ikrákkal teli kereteket. Őszre a halastavakban az idei kissüllők elérhetik az arasznyi (hús centi körüli) méretet, amikor is visszakerülnek szeretett Balatonjukba.

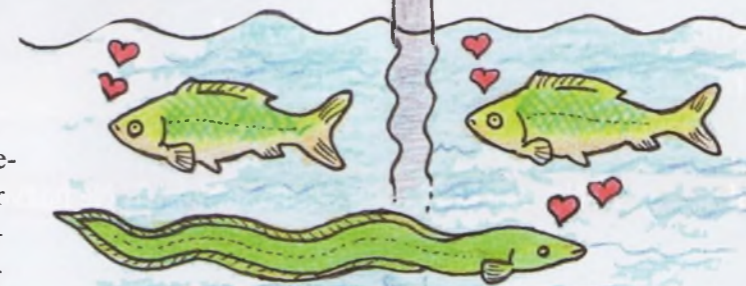
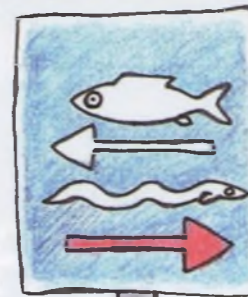
2010. április 15. Ravaszdíék vacsorája

Fontos dátum a nádi világban! Kikeltek a nyárilúd-fiókák! Egyre több libapár vezetgeti, „úztatgatja” 4-8 kis pihésből álló fészkalját. Megszólalt a kakukk, fészket építi a nádiposzátára. A kakukk valószínűleg a fészkek elkészültét sürgeti... Szívesen tojné már „kakukktojását” a szorgos kis nád lakó fészkeibe! Az éjjelt végigdalolta a fülemüle. Jó vacsorához szólt ez a nóta rókaéknál, hiszen tegnap a hentestől négy darab emberi fogyasztásra alkal-

matlan tyúkot kaptam kutyáim részére. Ám, mint tudjátok, ők csak hárman vannak: a negyedik szárnyast a kerítés mellé helyeztem, ahol a ravaszdi rendszeresen bejár az ajándékfalatokért. Gondolom, először nem hitt a szemének a gyönyörű, nagy tyúk láttán, amelyen ráadásul toll sem volt! Aztán egyszer volt, hol nem volt: már vitte is ámuló és éhes családjának, mert reggeli szemlémen a tyúknak már csak hült helyét találtam...

2010. április 23. Forgalom a vízi utakon

Nyílnak az orgonák, illattal töltve meg a tóparti levegőt. Fokozódik a hangzavar is, mivel az egyik nyárfakorona-jába befészkelte egy dolmányosvarjú-pár. A Természet az új életek születését

vezényli! A sok csapadékknak köszönhetően intenzív a kis patak vízhozama. Megéreztek ezt a balatoni halak. Ezüstkárászok és nyurgapontyok úsznak fel rajt, követve ősi őstőneiket. Ugyanezt teszik az angolnák is, csak ők a tengerhez felé vezető utat keresik! Életük nagy részét az édesvízi tavakban töltik, majd ha eléri ivarérettségüket, a tavaszi időszakban elindulnak a sós vizek felé. Potyognak is szép számmal a Sió-csatorna zsilipje mögött elhelyezett angolnacsapdáinkba! Szóval van feladat most bőven, természetnek, halásznak egyaránt. De hát így a jó! Unalomra itt semmi ok!

2010. április 24. Meghiúsult leánykérés

Reggel az egyik orgonabokron észrevettem egy levelibékát! Megörültem neki: gondoltam, hát ha fiú, így lehetne párja házi békámnak. Sajnos az ötlet nem vált be. Miután megbarátkozott a helyllyel, Líviát leszorította a fakérgéről. Szegény békám lent a homokban csücsült mérgesen és barna színben, ami nem a jó hangulat jele nála. Így a nevetlen új vendéget visszaköltöztettem az orgonára.

10 dolog, amit semmiképpen NE tegyél A PATKÁNYODDAL

A patkánynak rossz a híre, mert a piszkos csatornákból élő állatok bolhái betegségeket terjesztenek. A steril körülmények között, laborállatként vagy hobbiból tenyésztett patkány azonban nem terjeszt semmit, viszont intelligens, kedves, szórakoztató társ!

1. Ne tartsd szűk helyen!

Ne tévesszen meg, hogy a patkány napközben sokat alszik. Éjszakai életmódot folytató állat lévén, számára ez így természetes. Ám a patkány mozgékony, aktív állat, ráadásul nem is igazán kicsi: egy-egy természetesebb hím nagyságát tekintve vetekszik a tengerimalaccal, tehát tágas lakóhelyre van szüksége.

2. Ne ítélj magányra!

A patkányok társas állatok. Fejlett társadalmi életük van, ismerkednek, játszanak, viaskodnak egymással. Nem szeretnek egyedül lenni. Két út áll előtted: ha nagyon szelíd patkányt szeretnél, akkor tartsd egyedül, ebben az esetben viszont rendszeresen foglalkoznod kell vele, hogy Te magad legyél a társasága. Ha viszont nincs erre elég idő, legalább két patkányt szerezz be, méghozzá lehetőleg egy-nemű testvéreket!

3. Ne markold meg szorosan!

A kölyökkortól ember által nevelt patkány szelíd, ritkán harap. Ha azonban hirtelen és szorosan megmarkolják, halálra rémül: azt hiszi, hogy ragadozó fogta meg, és ösztönösen védekezik. Ezért ha kézbe veszed, éppen csak annyira markold meg, hogy le ne essen. Viszont ha szükséges, a farkánál fogva is felemelheted, ez nem okoz fájdalmat neki!

4. Ne foszd meg a búvóhelytől!

A patkányok a nappalt fedezékben töltik, enélkül nem érzik magukat biztonságban. A ketrecben vagy terráriumban is biztosítani kell számukra valamilyen kuckót, ahova elvonulhatnak aludni. Itt lehetőleg ne háborgasd: ha látni szeretnéd, inkább hívd ki. A patkány kíváncsi és falánk állat: ha megzörgeted a rácsot, és egy jó falatot kínálsz neki, úgymint előjön!

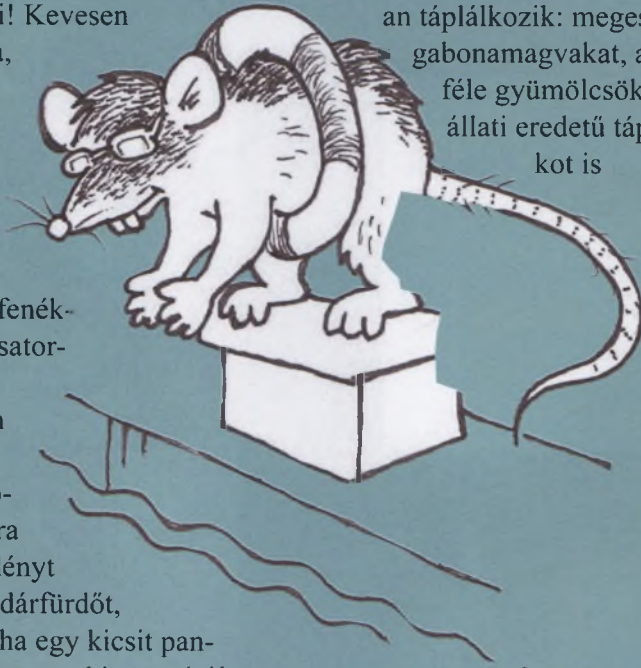
5. Ne hagyd túlnőni a fogait!

Rágcsálóknál általános szabály: a fogakat koptatni kell, mivel állandóan nőnek. Erre alkalmas a kemény táplálék, például szemes kukorica, keményre száradt kenyér, vagy valamilyen rágcsálnivaló, például fadarab. A patkány szívesen rágcsálja a csontot is, amelyből ásványi anyagokhoz és fehérjéhez jut, de megfelel a madarak számára árusított szépiacsont, illetve léteznek kimondottan rágcsálóknak készült „rágókövek” is.

6. Ne feledkezz meg a vízről!

A patkány szereti a vizet, és nemcsak inni! Kevesen gondolnak rá, de ez a rágcsáló kiváló úszó, hiszen vadon élő atyafisága élete nagy részét a hajófenékben vagy a csatornáknakban tölti! Kimondottan hálás lesz érte, ha biztosítasz számára egy cserépedényt vagy egy madárfürdőt, amelyben néha egy kicsit pancsolhat – persze csakis magától, sosem kényszerítve!

8. Ne etesd egyoldalúan!

A patkány a szabadban sokoldalúan táplálkozik: megeszi a gabonamagvakat, a különféle gyümölcsöket, de állati eredetű táplálékot is

fogyaszt. Társálatként ugyanilyen változatos étrendet kell kínálni neki: szinte mindentől kaphat, amit Te magad megeszel. A laboratóriumi állatok számára készített patkánytáplán persze minden fontos anyag benne van, viszont roppant unalmas lehet...

9. Ne adj neki káros ételeket!

A természetben a patkány sikerének egyik titka, hogy nem válogatós: szinte bármit hajlandó elfogyasztani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy mindezek jót is tesznek neki. Ne adj neki olyan ételt, ami nem neki való, esetleg az egészségét károsíthatja, például elhízhat tőle! Bármilyen lelkesen majsolja is például a csokoládét, ne feledd el: a túl sok édesség neki sem tesz jót!

10. Ne engedd szaporodni!

Bármilyen bűbajos jószág is a kis paték, kétszer is gondold meg, biztosan akarod-e az állataidat tenyészteni! A rágcsálók szapora jó-

szágok, több utódot hoznak világra, mint amennyinek gazdát tudsz szerezni. A hullótarók persze sosem utasítanak vissza patkányt – azt viszont neked kell eldönteni, hogy a kölyköket kigyóeledelnek szánod-e.

A Göncöl Alapítvány, a Fővárosi Állat- és Növénykert és a Süni Egyesület kéthavi folyóirata; XXV. évfolyam 2010/4. szám

Kiadja a Göncöl Alapítvány
(2600 Vác, Ilona u. 3.), az IUCN tagja
Felelős kiadó: Kiszél Vilmos,
a Göncöl Alapítvány elnöke

Főszerkesztő: Mirtse Zsuzsa
(+36-20) 772-7975
(mirtsezsuzsa@goncol.hu,
zsuzsa.mirtse@gmail.com,
www.zoldszivarvany.blogspot.com)
Szerkesztő-olvasószerkesztő: Mirtse Áron
(mirtsearon@goncol.hu,
mirtse@online.hu)

Tudományos szerkesztő: Kovács Zoltán
(kovacszoltan@goncol.hu)
Munkatárs: Kovács Gyula
(kgy.pan@zpk.hu, kgy.pan@freemail.hu)
Terjesztés, marketing: Tóth Alexandra
(sunivadonmagazin@gmail.com)
Állatkerti szerkesztő: Szabon Márta
Rejtvények: Buzay István
(www.buzaista.blogspot.com)

Szerkesztőségi titkár:
Fuchs Adrienn
(adrienn@goncol.hu, adrienn@vadon.hu)
A szerkesztőség címe: 1134 Budapest, Váci út 63-67.
Levél cím: 1242 Budapest, Pf.: 455. Tel./fax: 266-5449
E-mail: szerk@vadon.hu

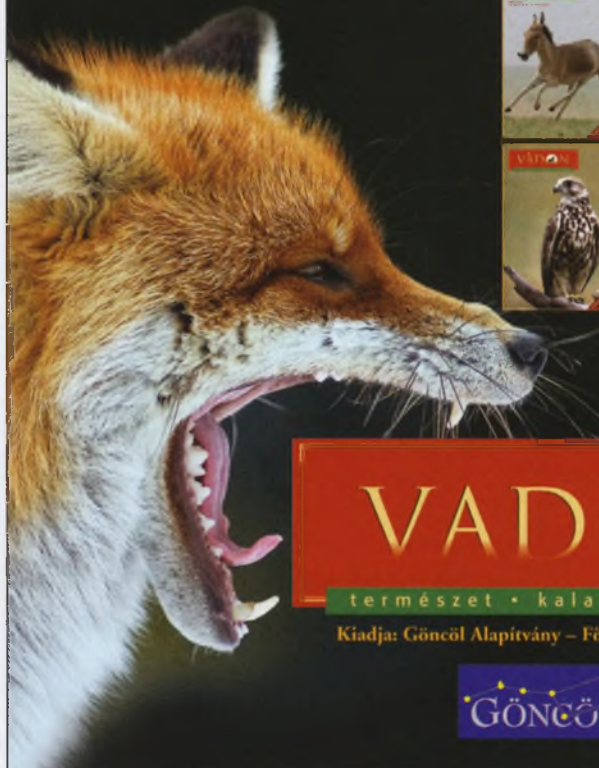
Nyomda: Arrabona Print Nyomda
Felelős vezető: Ványik László ügyvezető,
(info@arrabonaprint.hu)

A lap fő támogatói:
Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium,
Nemzeti Kulturális Alap, Miniszterelnöki Hivatal,
Nemzeti Civil Alapprogram,
Szociális és Munkaügyi Minisztérium,
ÖKO-Pannon Kht, Ipoly Erdő Zrt.

Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt.,
a regionális részvénnytársaságok, a Budapesti Hírlap Rt. Előfizetésben terjeszti
a Magyar Posta Rt. Levél- és Hírlapüzletági Igazgatósága (LHI).
Belföldi előfizetés: Budapestben az LHI ügyfélszolgálati irodájánál,
a hírlapkézbesítőknél, a hírlapelőfizetési irodában
(HELIR – Budapest, Orczy tér 1., levél cím: HELIR 1900 Budapest),
vidéken a postáknál és a kézbesítőknél.
Külföldi előfizetés: a Hírlapelőfizetési Irodában
(HELIR – Budapest, VIII. Orczy tér 1.,
levél cím: HELIR 1900 Budapest) ISSN: 1585-907x

1897 – 111 év

A TERMÉSZET magazin jogutódaként

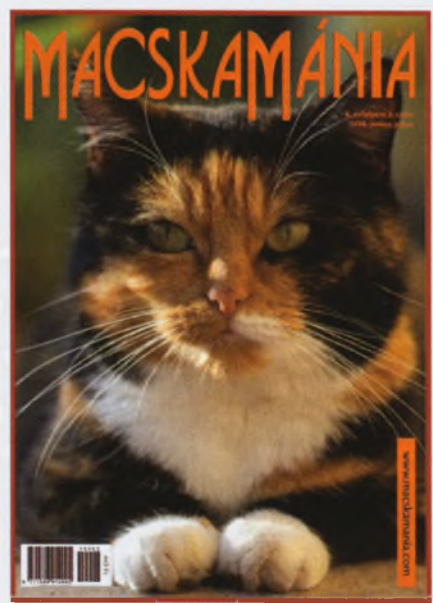

Kiadja: Göncöl Alapítvány – Fővárosi Állat- és Növénykert

Fogadó a Négy Macskához

Vannak olyan családok, ahol rendben megy minden. Aztán vannak másfélék is. Olyan... ilyen-olyanok. Bolondosak, hóbortosak, jönnek-mennek náluk az állatok, kétlábúak, négylábúak, lábatlanok, macskák, kutyák, innen-onnan összeszedett kicsi lények. És mindegyiknek szállást adnak. Olyan az életük, mint egy mesebeli fogadó, ahol bárki kaphat menedéket. A Ciceró Kiadó gondozásában megjelenő könyv írója a Süni magazin főszerkesztője, Mirtse Zsuzsa, a szívet melengető, vicces illusztrációkat pedig Buzay István készíttette, akinek nevét szintén ismerheted, hiszen tíz éve ő rajzolja a süni rejtvénygrafikáit. A történet az első szótól az utolsóig úgy történt meg, ahogy olvasni fogod, mert az Életnél nagyobb rendezőt senki sem talált még ki. Tehát ha bárminemű hasonlóságot tapasztalsz benne valós személyekhez, az egyáltalán nem a véletlen műve!

Élj úgy, mint az erdő - és az erdő is élni fog!

A fák tudják a titkot.

Annyit vesznek el, amennyire szükségük van.

A vásárló hulladékot is vesz.

Vásárolj annyit és úgy, hogy kevesebb szemét keletkezzék!

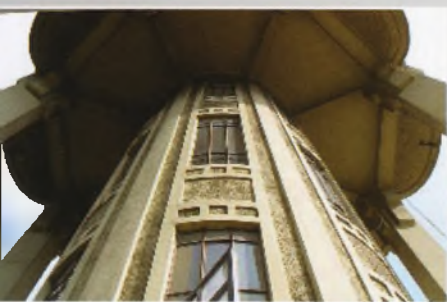
A fák nem szemetelnek.

Amit elhullatnak, később újra felhasználják.

A keletkezett hulladékot gyűjtsd szelektíven,
hogy újra termék, és ne szemét legyen belőle!

Magyarországon az ÖKO-Pannon Kht. koordinálja az újrahasznosításra kerülő papír 60%-ának, más csomagolási anyagok 90%-ának szelektív összegyűjtését és újrahasznosító üzemekbe történő továbbítását.

25 éves a Kilátó Galéria a

Margitszigeti víztoronyban

Van a Margitsziget szívében egy hely, ahol

- megnézhetsz belülről egy 99 éves víztornyot,
- 27 méter magasságból körbetekinthetsz Budapestre,
- megismerkedhetsz a Margitsziget történetével,
- előre bejelentkezve csoportos tárlatvezetést is kérhetsz,
- kortárs művészek kiállításait tekintheted meg.

Nyitvatartás: szeptember 30-ig minden nap 11.30 - 19.00

06 20 772 796, zalabaicsilla@goncol.hu <http://sites.google.com/site/kilatogaleria/>

Környezetvédelmi
és Vízügyi
Minisztérium

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Szociális és
Munkaügyi
Minisztérium

